

principii

Revista Studențească a Facultății de Teologie Ortodoxă *Ep. Dr. Vasile Coman* din
cadrul Universității din Oradea

NR. 4 (NOIEMBRIE-DECEMBRIE)
2012

SUMAR

EDITORIAL – <i>Paul Țop</i>	3
MELOSUL COLINDEI ÎN CREAȚIA CORALĂ ROMÂNEASCĂ – <i>Pr. Conf. Univ. Dr. Mihai Brie</i>	4
ASCEZA – <i>Asist. Univ. Dr. Ovidiu Sferle</i>	6
FILE DE EVANGHELIE – <i>Sfântul Teofan Zăvorâtul</i>	7
SFINTELE SĂRBĂTORILE – <i>Ovidiu Botiș</i>	11
SINAXAR – <i>Ovidiu Botiș</i>	12
VENIREA MÂNTUITORULUI – <i>Andrei Bențe</i>	12
DUMNEZEIREA FIULUI LUI DUMNEZEU - <i>Ghemîș Marius</i>	15
VASILE LUPU, CTITOR DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNEASCĂ – <i>Prof. Simona Indrecan</i>	19
RÂNDUIALA PROSCOMIDIEI – <i>Mihai Dem</i>	23
VIAȚA SFÂNTULUI CLEMENT ROMANUL – <i>Daniel Iștoc</i>	25
TRADUCERI INEDITE DIN PĂRINȚII BISERICEȘTI – <i>Drd. Corneliu Clop</i>	27
MILOSTENIA - PUNTE SPRE ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR – <i>Ioana Filipcic</i>	27
TIMPUL – <i>Maria Bronț</i>	30
CONSTANTIN BRÂNCUȘI – <i>Claudiu Tamaș</i>	34
ACTA - UN PROIECT INCENDIAR – <i>Prof. Radu Nemeth</i>	37
CONSIDERAȚII PRIVIND ANTINOMIA SCIENTISM-METAFIZICĂ – <i>Prof. Berian Eva Abigail</i>	38
UNIREA DE LA 1918 – <i>Claudiu Tamaș</i>	40
CLIPA – <i>Maria Bronț</i>	42
A FI PLĂCUT CELOR DIN JUR – <i>Paul Țop</i>	42
EVENIMENTE IMPORTANTE – <i>Mihai Cionca</i>	43
NATURA ȘI OMUL	46
ANECDOTE – <i>Ioana Filipcic</i>	47
DESENE DE IARNĂ – <i>Mihai Dem</i>	48

Colectivul de Redactie

Redactor Șef: Țop Paul-Dan
Secretar de Redacție: Iștoc Daniel
Designer: Bronț Maria-Corina
Tehnoredactor: Tamaș Claudiu
Corectare: Dr. Tomoioagă Anca
Responsabil de număr: Filipcic Ioana
Foto: Pașca Ciprian

Responsabili pe secții sau domenii

Teologie Biblică - *Bențe Andrei*
Teologie Sistematică - *Ferțea Adrian*
Teologie Istorie și Gândire Creștină - *Țop Paul-Dan*
Teologie Aplicată - *Dem Mihai*
Patrologie și Literatură Post - Patristică- *Iștoc Daniel*
Asistență Socială - *Filipcic Ioana*
Spiritualitate - *Botiș Ovidiu Dan*
Cultură - *Bronț Maria Corina*
Media - *Cionca Mihai*
Știință - *Tamaș Claudiu*
Umor - *Filipcic Ioana și Dem Mihai*
Diverse - *Țop Paul*

Referenți Științifici

Pr. Lect. Univ. Dr. Viorel-Cristian Popa - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”
Diac. Asistent Univ. Dr. Florin Toader Tomoioagă - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”
E-mail: revistaprinicipii@yahoo.com

Colaboratori

Conf. univ. dr. Simona Trip – Prorector al Universității din Oradea
(Managementul Serviciilor Studentești și Sociale)
Prof. univ. dr. Florica Orțan - Director al Departamentului pentru Pregătirea și
Perfecționarea Personalului Didactic din cadrul Universității din Oradea
Prof. univ. dr. Agneta Marcu – decan al Facultății de Arte din cadrul Universității din Oradea
Prof. univ. dr. Floare Chișea – decan al Facultății de Socio-Umane din cadrul Universității din
Oradea
Clop Corneliu – drd. al Facultății de Limbi și literaturi străine, secția Studii literare și culturale,
Universitatea din București

EDITORIAL

Cu pași repezi, iată că se apropie finalul anului 2012 și cu toții privim la anul care trece, la realizările din el, la progresele pe care le-am atins și totodată privim spre anul care are să vină cu multă speranță împreună cu o serie de dorinți.

Anul 2012 pentru noi, cei din colectivul Revistei *Principii*, a fost unul plin de realizări frumoase. Nu doar că în primăvara acestui an ne-am născut, dar am reușit să organizăm primul eveniment cultural al Revistei *Principii*, fapt pe care îl privim cu mândrie.

În luna noiembrie, mai exact pe data de 15, la Biblioteca Universității din Oradea, a avut loc Simpozionul studentesc cu tema „*Modele și Valori în Societatea Contemporană*”, simpozion organizat de Revista Studentească *Principii (copertă spată)*.

Evenimentul a avut ca participanți studenți, masteranzi și doctoranzi din cadrul Universității din Oradea, din partea a 6 facultăți: Facultatea de Arte, Facultatea de Medicină și Farmacie, Facultatea de Litere, Facultatea de Științe, Facultatea de Socio-Umane și Facultatea de Teologie Ortodoxă „*Episcop Dr. Vasile Coman*”.

În cadrul simpozionului a avut loc și un vernisaj pregătit de studenți Facultății de Arte cu tema „*Re(medium)*” în atmosfera unui frumos și scurt concert de muzică clasică susținut de studenții de la Departamentul de Muzică.

La deschiderea evenimentului s-au transmis mesaje din parte domnului rector ing. Prof. Univ. Dr. Constantin Bungău, a doamnei prorector Conf. Univ. Dr. Simona Trip, Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, decan al Facultății de Teologie Ortodoxă, Pr. Lect. Univ. Dr. Viorel Popa, Director de Departament al Facultății de Teologie

Ortodoxă, Diac. Asist. Univ. Dr. Florin Tomoioagă.

Participanții au primit la finalul lucrărilor diplome de participare și premii.

Un rol important în realizarea acestui eveniment l-a avut doamna prorector Conf. Univ. Dr. Simona Trip, care a făcut posibil ca proiectul Revistei *Principii* de a realiza un simpozion 100% studentesc să aibe loc.

Astfel, doamna Prorector a primit din partea Universității din Oradea, a Facultății de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman” și a Revistei *Principii* o Diplomă de Excelență.

De asemeni doresc să aduc mulțumiri din nou doamnei prorector Conf. Univ. Dr. Simona Trip pentru toată susținerea domniei sale în ceea ce privește evoluția și activitățile Revistei *Principii*, Pr. Lect. Univ. Dr. Viorel Popa, corectorilor noștri, Diac. Asist. Univ. Dr. Florin Tomoioagă și Dr. Anca Tomoioagă, doamnei Prof. Univ. Dr. Florica Orțan, doamnei Prof. Univ. Dr. Agneta Marcu, doamnei directoare a Bibliotecii Universității din Oradea Florica Ujoc și tuturor celor care ne-au fost și ne sunt alături.

Într-un mod cu totul special vreau să aduc mulțumiri întregului colectiv al Revistei *Principii*, care a muncit atât de mult pentru ca totul să fie o reușită, și am toată convingerea că așa este. Le mulțumesc pentru colegialitate, pentru receptivitate și sprijinul depus, dar totodată îmi cer scuze pentru stresul la care poate i-am supus. Vă mulțumesc!

Acum, cu prilejul Sărbătorii Nașterii Domnului, dar și a Anului Nou, vreau să urez tuturor multă sănătate, alese bucurii și împliniri alături de cei dragi!

La Mulți și Fericți Ani!

Paul Țop
Redactor Șef

MELOSUL COLINDEI ÎN CREAȚIA CORALĂ ROMÂNEASCĂ

Tradiția valorificării folclorului muzical. Aspecte generale

Interesul muzicienilor români pentru consemnarea și valorificarea artistică a melosului folcloric, a fost marcat la început, inevitabil, de tatonări tributare concepțiilor estetice clasico-romantice. În primele decenii ale secolului al XIX-lea – când condițiile istorice, sociale și economice au favorizat tranziția de la cultura greco-orientală la cea occidentală – se creează premisele constituirii unui limbaj muzical bazat pe tradiția folclorică. Nu exista însă un consens în definirea clară a noțiunii de cântec popular, asociată, într-o primă fază – după afirmația lui Zeno Vancea – cu aceea variantă a muzicii țărănești, depersonalizată și metamorfozată sub aspectul de muzică populară orășenească și armonizată impropriu structurii ei în așa-numitele *arii naționale*.

Afirmarea componisticii românești începe în a doua jumătate a secolului al XIX.-lea. Compartimentul cel mai substanțial este reprezentat de creația corală. Trăsăturile ei generale sunt varietatea stilurilor și genurilor, a structurilor vocale pentru care a fost compusă, limbajul muzical încă neomogen, tributar conceptului tonal-funcțional.

Creația corală a compozitorilor înaintași, deși eterogenă în privința modalităților de abordare și prelucrare a folclorului, a avut un rol important în constituirea și impulsionearea tradiției valorificării melosului popular.

Evoluția ei spectaculoasă pe parcursul secolului al XX-lea este marcată de noile concepte componistice la care s-au afiliat muzicienii români. În această tradiție s-a născut interesul pentru melodiile

colindelor, a căror uimitoare varietate structurală oferă creatorilor o multitudine de posibilități de tratare artistică

Modalități de preluare și expunere a enunțurilor folclorice

Citatul folcloric, considerat ca un caz particular al citatului muzical în general, are un statut semiologic precis și rezultă dintr-o intenție de comunicare artistică.

În lucrările analizate observăm că *modalitățile de preluare* ale melodiilor de colind în scopul citării sau stilizării lor sunt diverse, enunțul folcloric fiind adus pe același centru sonor sau pe altul, fără a fi operate modificări. Uneori intențiile compozitorului se limitează la renunțarea la melisme sau ornamente, variații ale unui motiv melodic, amplificări intervalice, adoptarea unor tempouri sau valori metronomice diferite. Alteori, modificările survenite în planul melodic afectează structura modală prin emanciparea pieilor sau a unor sunete din extensiile melismatice, alterarea unor sunete care rămân trepte stabile, introducerea treptelor mobile. Modificările de natură metro-ritmică variază și impulsionează demersul muzical prin încadrare metrică diferită sau concomitentă cu augmentări și diminuări ritmice, înlocuirea unor formule ritmice, cu altele etc.

Și expunerile enunțurilor folclorice ca material tematic se prezintă sub diferite aspecte: pot fi aduse integral sau pe fragmente tematice în unison, la octavă, armonizate, precedate sau nu de introduceri sau, în scriitură imitativă, utilizând aceleași procedee.

Modalități de evidențiere a expresiei muzicale

Dinamica, tempoul, agogica și timbralitatea vin să completeze, să contureze înveșmântarea armonico-

polifonică, și să coloreze imaginile textului poetic. Lucrările analizate relevă o multitudine de posibilități de evidențiere a expresivității corale. Discursul muzical este marcat prin accente sau nuanțe dinamice. *Gradarea intensității* are ca rezultat o dinamică oscilantă sau uniformă; *contrastele dinamice* capătă aspecte crenelate, unghiulare, sau alternante; *dinamica progresivă* urmează trasee ascendente, abrupte sau ample, întrerupte sau nu de fluctuații; realizarea contrastelor dinamice uzează uneori de tehnici imitative; se urmărește *detașarea planurilor vocale* prin distribuția unor grade de intensitate contrastante.

Raportul dintre ritm și viteza evoluției sale pe axa temporală este reglat în funcție de tipologia colindelor și de intențiile artistice ale compozitorului și se evidențiază prin indicațiile de tempo și agogică. *Asocierea dintre conceptul agogic și cel dinamic* se reflectă în acțiunea simultană de amplificare sau diminuare a intensității sau, în funcție de efectul dorit, cele două planuri sunt contrastante.

Aspectele timbralității pot fi urmărite începând cu alegerea structurii vocale pentru care au fost concepute lucrările. Contrastele și variațiile timbrale se realizează prin distribuția planurilor melodice diverselor structuri vocale, alternanțe de registre, amplificare timbrală a aparatului coral, reglarea raportului între tipurile de emisie, efecte timbrale.

Sintetizând problematica studiului nostru, putem afirma că genul colindei, născut dintr-un nucleu arhetipal aparținând unui spațiu cultural arhaic, s-a cristalizat prin stratificări succesive și a devenit o specie reprezentativă a spiritualității românești. Elementele sale structurale inedite i-au conferit statutul

de sursă de inspirație inepuizabilă pentru creația corală al secolului al XX-lea, al cărei tablou multidimensional îl completează și care, asemenea celorlalte arte, însumează în mod firesc o diversitate de stiluri într-o unitate organică. Acest fapt ne trimite cu gândul la un adevărat laborator experimental, în egală măsură cu unul de sinteză concludivă, în care creatorii explorează nelimitatele resurse oferite de folclorul autentic, și în care se făuresc valori perene.

Pr. Conf. Univ. Dr. Mihai Brie
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep. Dr. Vasile Coman” din Oradea și
Membru al Uniunii Compozitorilor și
Muzicologilor din România

Bibliografie selectivă:

1. **Bîrsănescu, Ștefan** - *Pagini nescrise din istoria culturii românești*, Editura Academiei, București, 1971.
2. **Breazul, George** - *Pagini din istoria muzicii românești*, vol. I,II,IV, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București.
3. **Buescu, Corneliu** - *Scrieri și adnotări despre muzica română veche*, Editura Muzicală, București, 1985.
4. **Bughici, Dumitru** - *Dicționar de forme și genuri muzicale*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1974.
5. **Ciobanu, Gheorghe** - *Studii de etnomuzicologie și bizantinologie*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București 1974.
6. **Cosma, Viorel** - *Două milenii de muzică pe pământul României*, București, 1977.
7. **Rîpă, Constantin** - *Teoria superioară a muzicii*, Editura Media Muzica, Cluj - Napoca, 2001.
8. **Vancea, Zeno** - *Creația muzicală românească secolele XIX-XX*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor București, 1968.

ASCEZA

Cuvântul „asceză” vine de la substantivul grecesc *askesis*, un derivat al verbului *askein*, care avea inițial sensul de „a modela cu meșteșug”. Ulterior, s-a dezvoltat un al doilea sens : „a cultiva, a exersa”. De aici, *askein*, respectiv *askesis*, au ajuns să indice „exercițiile fizice” ale atleților. La Platon, îl găsim deja transpus într-un registru nou și făcând referire la o „practică morală sau filozofică”. În tradiția Bisericii, cuvântul desemnează mai ales abținerea alimentară ori sexuală (postul), privegherea și rugăciunile prelungite, lupta cu gândurile sau metaniile. Este de ajuns dacă reținem aici sensul general de „exercițiu” sau „antrenament”.

Fără nici o îndoială, asceza nu are o presă bună în vremurile noastre. Pentru cei „luminați” și emancipați de religie, cuvântul trimite la practici care fie sunt lipsite de noimă, fie constituie cumva simptomul unui dezechilibru interior. Dar descumpănitor este că până și confesiunile creștine, cu excepția Bisericii Ortodoxe, au renunțat s-o ia în serios, și cred că se pot lipsi de ea fără neajunsuri prea mari. Întru apărarea primilor, am putea încerca o întrebare: într-adevăr, dacă Hristos n-a înviat și dacă morții nu înviază, **în numele a ce** să nu mâncăm și să bem, de vreme ce, oricum, mâine vom muri (cf. I Cor 13,32)? Cu alte cuvinte, hedonismul [1] celor care nu cred poate fi pe deplin înțeles de îndată ce ne dăm seama că acești semeni ai noștri au ales să trăiască lipsiți de nădejde și fără Dumnezeu în lume (Ef 2,12). Dar ce să spunem despre cei care se numesc creștini? Un creștinism ne-ascetic ar putea fi oare mai mult decât o contradicție? Și în ce fel să înțelegem atunci că creștinii sunt în lume fără, totuși, să fie ai lumii (cf. In 15,19)?

Oricum ar fi, în Noul Testament, găsim deja o teologie a ascezei foarte bine încheată și, mai întâi, pilda Mântuitorului, despre care știm că postea, priveghea și se ruga îndelung adeseori. Pe de-o parte, asceza apare ca un mod cât se poate de concret al lepădării de sine și al urmării lui Hristos (cf. Mc 8,34; Lc 14,33). Sf. Pavel o descrie ca pe o imitare a răstignirii Mântuitorului și premergătoare învierii duhovnicești. Chemarea este aceea de a *ne răstigni trupul împreună cu patimile și cu poftele*, ca unii care suntem ai lui Hristos (cf. Rom 8,9) și mărturisim Învierea Lui (cf. Gal 5,25). Nădejdea este ca în acest fel să avem parte de ea, după darul Său (cf. Fil 3,10-11). Pe de altă parte, asceza este postura neobosită a celor ce așteaptă și se pregătesc pentru a doua venire a Domnului. *Privegheați și vă rugați*, ne spune Mântuitorul, *luați seama la voi înșivă, să nu se îngreieze inimile voastre de mâncare și de băutură și de grijile vieții, că nu știți ziua în care va veni Domnul vostru; fiți asemenea oamenilor care așteaptă pe stăpânul lor când se va întoarce de la nuntă, ca, venind și bătând, îndată să-i deschideți* (Mc 13,32; Lc 21,34; Mt 24,42; Lc 12,36).

Totul începe cu conștiința faptului că lumea nu este patria noastră (cf. Fil 3,20; Evr 13,14), de vreme ce Dumnezeu a *rânduit pentru noi ceva mai bun* (cf. Evr 11,40): ne-a chemat să fim copii și moștenitori ai Împărăției Sale (cf. Mt 5,44; Lc 11,2). De aceea, *nu suntem datori trupului, ca să viețuim după trup, ci să ucidem cu Duhul faptele trupului, ca să fim vii* (Rom 8, 12-13). O critică sistematică – asceza, tocmai – a tot ceea ce ne îndepărtează de Hristos devine acum necesară, dacă e adevărat că logica trupului înseamnă *dușmănie față de Dumnezeu* (Rom 8,7) și că *nimeni nu*

poate sluji la doi stăpâni (Lc 16,13).

Orice ni s-ar spune, se prea poate ca asceza să nu fi fost niciodată mai actuală decât în vremurile pe care le trăim.

Când publicitatea vrea cu orice preț să ne convingă că suntem doar niște consumatori, am putea oare face economie de asceză pentru a ne reaminti că suntem, de fapt, chemați la înviere, iar trupul nostru *este templu al Duhului Sfânt* (I Cor 6,19)? Să ne mai oprim puțin aici. Au fost gânditori care au avut subtilitatea de a vedea în asceză simptomul unei uri psihanalizabile față de trup (Freud, Foucault etc). Pentru această neînțelegere există totuși o scuză, așa cum am văzut: acești gânditori nu credeau că Hristos a înviat și că morții înviază. Or dacă Hristos n-a înviat, de ce să nu mâncăm, să bem etc.? Raționamentul este logic. Mai surprinzător este că sunt destui creștini care înclină, în practică, dar nu numai, să le dea dreptate. Pe aceștia din urmă i-am putea însă întreba: dacă asceza nu ne privește, cum anume *și* trupul nostru (nu numai sufletul) ia parte la drumul către Înviere și Împărăție?

Mai departe. Dacă ne lipim sufletul de această lume în toate felurile, cum să pretindem în mod serios că *așteptăm învierea morților și viața veacului ce va să fie* (Simbolul credinței)? E greu de spus dacă prin cenușiul călduț al „traului bun” mai răzbate lumina cea neînsărită a Împărăției. Un lucru pare însă sigur: a ne lăsa în voia lumii nu este un triumf al libertății, ci mai degrabă o figură a entropiei. În chiar clipa în care ne închipuim că „facem ce vrem” ne trezim de fapt împrăștiați într-o mie și una de zări, duși de vânturile impulsurilor noastre neîmblânzite, întocmai ca puful unei pădăii. În acest fel este greu de spus dacă mai suntem și altceva decât niște epifenomene ale lucrurilor de care

căutăm să ne pătrundem. Și poate nici nu mai apucăm să ne dăm seama că, câștigând toată lumea (sau mult mai puțin, adesea), tocmai ne-am pierdut sufletul (cf. Mc 8,36).

Ar fi încă multe de spus aici. Dar este de ajuns dacă prin aceste câteva gânduri înțelesul ascezei ne-a devenit întrucâtva mai limpede. Postul Nașterii Domnului ne stă acum în față pentru a desluși concret încă puțin din această taină a nevoinei și a Crucii. Totuși, a hotărî să pornim în drumeția către Împărăție, cu tot ce implică ea, este un lucru care ține de libertatea noastră.

Putem foarte bine alege să credem că ceea ce ne oferă lumea ajunge pentru a ne împlini umanitatea – iar vraja lumii, trebuie să recunoaștem, nu este întotdeauna neglijabilă, mai ales când facem mari eforturi pentru a o spori. Totul se joacă astfel în cămăruța libertății noastre, unde nimeni nu poate intra fără să fi fost chemat. Până și Dumnezeu se abține.

*Asist. Univ. Dr. Ovidiu Sferlea
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep. Dr. Vasile Coman” din Oradea*

Note:

[1] În forme blânde – cum ar fi “traul bun”, “prosperitatea” etc. – sau extreme.

FILE DE EVANGHELIE *(Noiembrie-Decembrie)*

A douăzeci și doua duminică după Cincizecime

[Gal. 6,11-18; Lc. 16,19-31]

Pilda despre bogat și Lazăr arată că aceia care nu au trăit cum se cuvine își vor da seama de greșeala lor, dar nu vor mai avea atunci putința de a se îndrepta.

Ochii lor se vor deschide și vor vedea limpede care e adevărul. Amintindu-și că pe pământ sunt mulți orbi asemenea lor, vor vrea ca vreunul dintre cei morți să fie trimis la ei, pentru a-i încredința că trebuie să trăiască și să vadă lucrurile doar după îndreptarul Descoperirii (Revelației) Domnului.

Nici aceasta însă nu li se va da, fiindcă Descoperirea este ea însăși îndestulătoare mărturie pentru cei care vor să cunoască adevărul, iar pe cei ce nu doresc și nu iubesc adevărul, nici învierea cuiva din morți nu va putea să-i înduplece a crede.

Simțămintele aceluia bogat le încearcă, pesemne, toți cei care se mută de aici. Prin urmare, potrivit încredințării celor de dincolo, care va fi și încredințarea noastră a tuturor, singura noastră călăuză adevărată în calea vieții este Descoperirea Domnului.

Dincolo însă această încredințare va fi pentru mulți prea târzie; aici ar fi mai folositoare, dar n-o au toți. Să credem, cel puțin, mărturiei celor de dincolo, punându-ne în locul lor. Cei care sunt în chinuri nu mint; părându-le rău pentru noi, ei vor ca ochii noștri să se deschidă, ca să nu ajungem în locul chinurilor lor.

Despre aceste lucruri nu putem vorbi așa cum vorbim adesea despre întâmplările obișnuite: „Ei, o să treacă într-un fel sau altul”. Nu, asta n-o să treacă „așa, cumva”. Trebuie să avem la temelie credința cea bună, ca să nu nimerim în locul bogatului din pildă.

A douăzeci și cincea duminică după Cincizecime

[Efes. 4, 1-7; Lc. 10, 25-37]

Celui care a întrebat cum poate să se mântuiască, Domnul i-a pus, la rândul-I, întrebarea: „Ce este scris în lege? Cum citești?”.

Prin aceasta a arătat că pentru a dezlega orice nedumerire trebuie să ne folosim de cuvântul lui Dumnezeu; iar pentru a nu avea, îndeobște, nedumeriri, cel mai bine ar fi să citim mereu cuvântul lui Dumnezeu, să îl citim cu luare aminte, cu chibzuință, cu simțire, aplicându-l la viața noastră și împlinind cele privitoare la gânduri - prin gândurile noastre -, cele privitoare la simțăminte - prin simțămintele și stările noastre sufletești -, cele privitoare la fapte - prin faptele noastre.

Cel ce ia aminte la cuvântul lui Dumnezeu culege înțelesuri luminoase cu privire la tot ce e în sine, împrejur de sine și mai presus de sine: cuvântul lui Dumnezeu îi lămurește datoriile pe care le are în orice întâmplare a vieții, înșirând pe firul conștiinței, ca niște mărgăritare de mult preț, sfintele îndreptări, iar conștiința îi va arăta mai apoi, limpede și în amănunt, ce și când să facă pentru a plăcea Domnului; îi potolește patimile, asupra cărora citirea cuvântului lui Dumnezeu are întotdeauna o înrăurire liniștitoare.

Oricare patimă te-ar tulbura, apucă-te să citești cuvântul lui Dumnezeu, și patima se va potoli treptat, până ce se va stinge de tot. Cel care se îmbogățește cu cunoașterea cuvântului lui Dumnezeu va avea deasupra sa stâlpul de nor care i-a călăuzit pe israeliteni în pustie.

Nașterea lui Hristos

[Gal. 4, 4-7; Mt. 2,1-12]

Slavă Ție, Doamne! îndelung am așteptat luminatele zile ale Nașterii lui Hristos: să ne bucurăm, dar, acum și să ne veselim.

Sfânta Biserică tocmai pentru a spori veselia noastră de acum a rânduit post înaintea acestor zile, o oarecare strâmtorare, ca trecând prin ea, să ne simțim pe urmă ca unii care scapă la

libertate. Oricum, ea nu vrea defel să ne lăsăm acum în voia dezmiardării simțurilor și a desfătărilor trupești.

De vreme ce aceste zile sunt numite din moși-strămoși *sviatki*[1], se cere ca însăși veselie noastră din acest răstimp să fie sfântă, așa cum El e sfânt; și pentru ca cel ce se veselește să nu uite aceasta, Biserica a pus în gurile noastre o scurtă cântare spre slava lui Hristos Care Se naște, cântare care potolește trupul și înalță duhul, arătându-i îndeletniciri potrivite cu măreția acestor zile: „Hristos Se naște, slăviți-L” și celelalte. Slăviți-L, dar, pe Hristos; și slăviți-L în așa fel ca prin această slavoslovie să se îndulcească sufletul și inima și astfel să se stingă imboldul spre oricare alt lucru și îndeletnicire care făgăduiește vreo desfătare oarecare. Slăviți-L pe Hristos!

Aceasta nu înseamnă să alcătuiți lungi cântări de laudă în cinstea lui Hristos, nu, ci trebuie ca, gândindu-vă la nașterea lui Hristos Mântuitorul, să strigați fără voce, din adâncul sufletului: „Slavă Ție, Doamne, că S-a născut Hristos!” și e de ajuns; aceasta va fi o cântare lină a inimii, care străbate totuși cerurile și ajunge la însuși Dumnezeu.

Aduceți-vă aminte ce a făcut Domnul pentru noi și veți găsi că acest strigăt e pe deplin îndreptățit. Ca să putem face asta mai ușor, să luăm următoarele pilde. Unui om închis în temniță și ferecat în lanțuri, împăratul i-a făgăduit libertatea. Așteaptă întemnițatul o zi, așteaptă două, așteaptă luni și ani. Nu vede împlinirea făgăduinței, însă nu-și pierde nădejdea, având încredere în cuvântul împăratului, în cele din urmă, încep să apară semne că va fi slobozit curând, curând; luarea aminte i se încordează; aude zarva veselă a celor ce se apropie: iată că zăvoarele cad și intră izbăvitorul... „Slavă Ție, Doamne!”, strigă fără să vrea întemnițatul. „A venit sfârșitul

întemnițării mele, în curând voi vedea lumina lui Dumnezeu!”

O altă pildă: un bolnav acoperit de răni, cu toate mădularele slăbănogite, a încercat toate doctoriile și a schimbat mulți doctori; răbdarea lui este pe terminate și este gata să cadă într-o amărăciune deznădăjduită. I se spune: „Mai este un doctor, foarte iscusit, care pe toți îi vindecă și tocmai de boli cum e a ta; l-am rugat noi să vină și la tine, iar el a făgăduit că va veni”. Bolnavul crede, prinde nădejde și așteaptă împlinirea făgăduinței... Trece un ceas, trec două, trece mai multă vreme, neliniștea începe să îi macine iar sufletul. Spre seară, se apropie cineva... intră... ușile se deschid și intră cel dorit... „Slavă Ție, Doamne!”, strigă bolnavul.

Și încă o pildă: apare un nor de furtună; întunericul se lasă peste pământ; trăsnetul cutremură temeliile munților și fulgerele străbat cerul de la un cap la altul; toți sunt cuprinși de groază, ca și cum ar fi venit sfârșitul lumii. Dar apoi, când furtuna trece și cerul se limpezește, toți spun, răsuflând ușurați: „Slavă Ție, Doamne!”.

Cercetați aceste pilde și veți vedea că ele cuprind toată istoria neamului omenesc.

Norul de furtună al mâniei lui Dumnezeu plutea deasupra noastră și a venit Domnul-Împăciuitorul și a alungat acest nor. Eram acoperiți cu rănilor păcatelor și patimilor - a venit Doctorul sufletelor și ne-a tămăduit... Eram în lanțurile robiei - a venit Izbăvitorul și a rupt legăturile noastre. Puneți toate acestea în inima voastră și primiți-le cu simțirile voastre și nu vă veți putea înfrâna strigătul: „Slavă Ție, Doamne, că S-a născut Hristos!”. Nu mă voi strădui să vă pătrund de această bucurie prin cuvintele mele: ea este dincolo de orișice cuvânt. Lucrarea săvârșită de Domnul,

Cel ce S-a născut azi, îl privește pe fiecare dintre noi. Cei ce intră în părtășie cu El capătă de la El libertate, vindecare, pace; stăpânesc toate acestea și gustă dulceața lor.

Celor care știu acest lucru din experiență n-ai de ce să le spui „Bucurați-vă”, căci ei nu pot să nu se bucure; iar celor care n-o știu, degeaba le spui „bucurați-vă”, fiindcă ei nu pot să se bucure. Cel legat de mâini și de picioare, oricât i-ai spune „bucură-te de izbăvire”, nu se va bucura; cel acoperit de rănilor păcatelor de unde să aibă bucuria vindecării? Cum va răsufla liber cel înfricoșat de furtuna mâniei lui Dumnezeu?

Unora ca acestora nu li se poate spune decât: „Mergeți la Pruncul cel înfășat și culcat în iesle și căutați la El izbăvire de toate relele care vă împresoară, fiindcă acest Prunc este Hristos, Mântuitorul lumii”.

Aș fi vrut să-i văd pe toți bucurându-se anume cu această bucurie și nevrând să cunoască alte bucurii, dar nu toți cei din Israel sunt Israel, încep acum distracții deșarte, nebunești, care atâta poftel: gătitul, vizitele, schimbarea toaletelor. Cei ce iubesc aceste lucruri, oricât le-ai spune „potoliți-vă”, își astupă urechile și nu iau aminte, batjocorind în așa chip luminatele zile ale praznicului, încât îl fac pe Milostivul nostru Domn să-și întoarcă privirea de la noi și să zică: „Urâciune sunt înaintea Mea sărbătorile voastre!”.

Și, într-adevăr, multe din distracțiile societății noastre sunt urâciuni păgânești, care au fost aduse la noi de-a dreptul din lumea păgână; iar altele, deși au apărut mai târziu, sunt hrănite cu duhul păgânismului; și parcă într-adins, cele mai multe au loc de Nașterea Domnului și de Paște. Dedându-ne lor, îi dăm stăpânitorului acestei lumi - chinuitorul

nostru și potrivnicul lui Dumnezeu - pricină să îi spună: „Ce mi-ai făcut prin nașterea și învierea Ta? Iată, toți vin la mine!”. Ci să treacă mai des prin inima noastră cuvintele psalmului 50: „Drept este Domnul întru cuvintele Sale și biruitor când va judeca El”...

Trăgând în noi această miasmă a iadului, ne învărtim ca amețiți, fără a ne mai veni în fire.

Să ne amintim însă de anul 1812: de ce au venit peste noi francezii? Dumnezeu i-a trimis ca să stârpească răul pe care îl luaserăm de la ei. S-a pocăit atunci Rusia, și Dumnezeu a miluit-o; dar acum, pare-se, am uitat lecția de atunci. Dacă ne vom veni în fire, firește că nu se va întâmpla nimic; dar dacă nu - cine știe, poate că Domnul ne va trimite iarăși asemenea învățători, ca să ne aducă în simțiri și să ne pună pe drumul spre îndreptare.

Aceasta este legea dreptății lui Dumnezeu: vindecă de păcat prin lucrul care-l atrage pe om către păcat. Acestea nu sunt vorbe goale, ci un fapt întărit de glasul Bisericii. Să știți, dreptmăritorilor, că Dumnezeu nu Se lasă batjocorit; și știind aceasta, veseliți-vă și vă bucurați cu frică în aceste zile.

Sfințiți praznicul luminat cu fapte, îndeletniciri și veselii sfinte, așa încât lumea, privind la noi, să spună: „La ei sunt «zilele sfințite», nu cine știe ce veselii nebunești de necuvioși și desfrânați, care nu știu de Dumnezeu”.

*Sfântul Teofan Zăvorâtul
(Tâlcuiri din Sfânta Scriptură)*

[1] Așa se numesc în limba rusă zilele dintre Nașterea și Botezul Domnului; o traducere aproximativă ar fi „zile sfințite”

SFİNTELE SĂRBĂTORI

(noimbrie – decembrie)

Pomenirea Soborului mai-marilor Arhistrategi (Arhangheli) Mihail și Gavriil și al tuturor cereștilor puteri celor fără de trup

(8 Noiembrie)

Mihail, mai-marele peste cetele puterilor celor fără de trup, și în Legea Veche și în cea Nouă a arătat ce este harul Evangheliei, și arată multe faceri de bine neamului omenesc. Împreună cu Sfântul Arhanghel Mihail, prăznuim astăzi și pe prea frumosul și prea veselitorul Arhanghel Gavriil. Pentru că și acesta multe faceri de bine a făcut neamului omenesc, atât în Legea Veche, cât și în cea Nouă.

Intrarea în Templu a Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria

(21 Noiembrie)

Intrarea în Templul legii s-a făcut când a fost de trei ani, părinți plinindu-și făgăduința au adus-o pe fiica lor lui Dumnezeu celui ce le-a dăruit-o; Zaharia luând-o pe ea, a dus-o în cele mai dinăuntru ale Templului, unde numai singur arhiereul o dată pe an intra. Deci acolo a rămas Fecioara doisprezece ani, cu rară cuviință, hrănită cu hrană cerească de către Arhanghelul Gavriil.

Sfântul Apostol Andrei, cel Întâi chemat, Ocrotitorul României

(30 Noiembrie)

Numele Andrei derivă din grecescul Andreas, care înseamnă "viteză", "bărbătesc". Sfântul Apostol Andrei era din orașul Betsaida, fiul lui Ioan și fratele lui Petru, a fost întâi ucenic a lui Ioan Botezătorul, iar mai apoi al lui Hristos. Sfântul Andrei a fost răstignit la Patras,

lângă Corint, cu capul în jos, pe o cruce în formă de X, căreia i s-a spus "Crucea Sfântului Andrei".

Sfântul Nicolae

(6 decembrie)

E unul din cei mai iubiți sfinți, pentru facerile sale de minuni, Sfântul Nicolae a trăit pe vremea tiranilor împărați Dioclețian și Maximilian. Dăruind toată averea moștenită săracilor, s-a preotit și a plecat în pelerinaj în Palestina și Egipt. La întoarcerea acasă, poporul l-a ales episcop de Mira. A participat la primul sinod de la Niceea și s-a stins din viață pe 6 decembrie, în anul 340.

Nașterea Domnului, Crăcinul

(25 Decembrie)

Cel dintâi praznic împărătesc cu dată fixă, în ordinea fireasca (cronologică) a vieții Mântuitorului, este Nașterea, numită în popor și Crăcinul, la 25 decembrie, este sărbătoarea anuală a nașterii cu trup a Domnului nostru Iisus Hristos. Pare a fi cea dintâi sărbătoare specific creștină, dintre cele ale Mântuitorului, deși nu este tot atât de veche ca Paștile sau Rusaliile, a căror origine stă în legătură cu sărbătorile iudaice corespunzătoare.

Soborul Preasfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu (26

Decembrie)

Impropriu denumită a doua zi de Crăciun, această sărbătoare închinată Maicii Domnului cinstește pe Cea care a zămislit dumnezeirea în chip de om, însă și pe toți cei care o prețuiesc, adică pe întregul ei sobor.

Sfântului Apostol, întâiul mucenic și arhidiacon Ștefan. El era iudeu de neam, din seminția lui Avraam. Primul dintre cei șapte diaconi aleși pentru nevoile poporului. Ștefan cunoștea foarte bine Scriptura și propovăduia cu multă putere

pe Hristos. Sfântul Apostol Ștefan, cel dintâi martir al Bisericii lui Hristos, este primul model de jertfă creștină pentru toți.

Bibliografie:

1. <http://www.calendar-ortodox.ro/luna/noiembrie>

2. <http://www.calendar-ortodox.ro/luna/deceembrie>

SINAXAR

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei (30 noiembrie)

Anastasiu Șaguna s-a născut în ianuarie 1808, la Mișkolț în nordul Ungariei, din părinți aromâni. La 1 noiembrie 1833 se călugărește și ia numele de Andrei. În 1847 Andrei Șaguna este ales episcop. Iar mai apoi a devenit arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul românilor din Ardeal, Banat și „părțile de vest” (Crișana). A trecut la cele veșnice în 16/28 iunie 1873, la vârsta de 65 de ani, fiind înmormântat lângă biserica mare din Rășinari, așa cum a rânduit el însuși prin testament.[1]

Sfântul Sinod în ziua de 21 iulie 2011, l-a trecut în rândul sfinților din calendar.

Preacuviosului Părintelui nostru Teodor Mărturisitorul (11Noiembrie)

Sfântul Teodor Studitul (759-826) a fost un strălucit imnograf și teolog ortodox și stareț al Mănăstirii Sfântului Ioan Botezătorul de la Studion, în marginea orașului Constantinopol, capitala Imperiului bizantin. Era om uscățiv, palid la față, cu păr cărunt și cam pleșuv la cap. Cea mai importantă contribuție teologică a sfântului Teodor Studitul, *Despre sfintele icoane*, a fost o apărare a icoanelor în timpul celei de-a

doua perioade a iconoclasmului (814-842).[2]

Este prăznuit la data de 11 noiembrie în Biserica Ortodoxă.

Ovidiu VladBotiș
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep.Dr.Vasile Coman” din Oradea

Note:

[1]<http://sfantul-andrei-saguna.blogspot.ro/p/slujba-sfantului-andrei-saguna.html>

[2]http://ro.wikipedia.org/wiki/Teodor_Studitul

VENIREA MÂNTUITORULUI

Nașterea Mântuitorului Hristos este dovada veșnică, nezdruncată a îngrijirii lui Dumnezeu de lume. Nădejdea mântuirii și a venirii Răscumpărătorului făgăduit n-a încetat nici o clipă de la Adam până la Hristos. Ea a dăinuit de-a lungul veacurilor prin cei ce au „preînchipuit” pe Hristos, prin prooroci și prin toți binevestitorii mântuirii prin Hristos.[1]

Venirea unui Mântuitor a fost prezisă încă din vechime de la Moise începând, care îl închipuie pe Mântuitor prin minunile făcute de el și spune: „*Prooroc din frații tăi ca pe mine va scula ție Domnul Dumnezeul tău, de El să ascultați*” (Deuteronom XVIII, 15). Vin apoi proorocii Vechiului Testament care proorocesc venirea unui Mântuitor.

Aceste proorocii au primit numele de profeții mesianice. Iacob a binecuvântat pe fiul său Iuda, spunând: „*Nu va lipsi Domn din Iuda și povățuitor din coapsele lui, până vor veni cele gătite lui și acela va fi așteptarea neamurilor*” (Facere 40, 10). Balaam a proorocit: „*Răsări-va o stea din Iacob și se va scula un om din Israil și va zdrobi pe domnii lui Moav și va prăda pe toți feciorii lui Sit*” (Numeri XXIV, 17).

Daniil a prezis timpul nașterii Mântuitorului arătând că de la ieșirea poruncii pentru zidirea din nou a templului din Ierusalim până la venirea lui Hristos vor fi 490 de ani: „*Șaptezeci de săptămâni s-au tăiat peste poporul tău și peste cetatea cea sfântă ca să se sfârșească păcatul și să se pecetluiască păcatele și să se șteargă fărădelegile și să se curățească nedreptățile și să se aducă dreptate veșnică și să se pecetluiască vedenia proorocul și să se ungă Sfântul sfinților*” (Daniil IX, 24).

Proorocul Isaia a vestit tuturor: „*Și va ieși toiag din rădăcina lui Iesse și floare din rădăcina lui se va înălța. Și va odihni peste dânsul Duhul lui Dumnezeu, Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, Duhul sfatului și al puterii, Duhul cunoștinței și al bune credințe*” (Isaia XI, 1-2).

Mântuitorul a venit în lume prin Fecioara Maria, ceea ce este profetit de către profetul Isaia, care îl și numește Dumnezeu: „*Pentru aceasta Domnul meu va da un semn: Iată fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel*” (Isaia VII. 14). Mai departe spune că va fi Dumnezeu și om: „*Căci prunc s-a născut nouă, un fiu s-a dat nouă, a cărui stăpânire e pe umărul lui și se cheamă numele lui: înger de mare sfat, sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, părinte al veacului ce va să fie*” (Isaia IX. 5).

Despre stăpânirea Lui, a adăugat: „*Și mare va fi stăpânirea lui și pacea lui nu va avea hotar. Va împărăși pe tronul lui David și peste împărăția lui, ca s-o întărească și să o întemeieze prin judecată și prin dreptate, de acum și până în veac*” (Isaia IX, 6).

Nașterea lui Hristos este începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac, a unirii desăvârșite a divinului cu umanul. Întruparea Cuvântului reprezintă pogorârea lui Dumnezeu-

Cuvântul la creatura căzută în păcat, pentru facerea din nou a omului zidit după chipul lui Dumnezeu.

Totodată, Nașterea lui Hristos din Fecioară rămâne darul cunoștinței celei mai presus de fire făcut omului, fiindcă niciodată în istorie Dumnezeu nu a stat atât de aproape de oameni, viețuind printre ei, mâncând, bând împreună cu ei, luând asupra Sa firea omenească cu tot noianul de păcate săvârșite de omenire. Sfinții Părinți, în cuvântările lor la praznicul Nașterii Domnului, dezvoltă magistral ideile de mai sus.[2]

Nașterea Mântuitorului este prezentată și de către evangheliști. Sfântul Matei numește Evanghelia sa „*Cartea nașterii lui Iisus Hristos*”, deși aceasta nu istorisește numai nașterea, ci toată economia mântuirii neamului omenesc: pentru că nașterea lui Iisus este capul întregii economii a mântuirii, fiind începutul și rădăcina tuturor bunătăților date nouă.

În *Comentariul la Evanghelia după Matei* al Sfântului Ioan Gură de Aur, autorul vorbește despre cele două nașteri ale Fiului lui Dumnezeu întrupat, prima dinaintea de timp, din Tatăl, iar cea de a doua, din Fecioara Maria, în timpul împăratului Quirinius. În Pruncul Iisus sunt strâns legate aceste două nașteri, una dumnezeiască, din veșnicie, din Cer, nevăzută, și alta de pe pământ, de jos, care a avut nenumărați martori. Cea de-a doua naștere nu este mai puțin importantă decât prima, ci neobișnuită, plină de spaimă și de cutremur. Atât de minunată și neobișnuită a fost venirea Sa, că îngerii dănuiau și vesteau bucuria adusă omenirii, iar proorocii, încă de demult, se spăimântau că „Dumnezeu S-a arătat pe pământ și cu oamenii a locuit împreună”.

Sfântul Ioan Gură de Aur vede ca pe o condiție sine qua non nașterea pruncului dumnezeiesc din Maria pentru

mântuirea omenirii. „Dacă te îndoiești că ai să ajungi fiu al lui Dumnezeu, atunci încredințează-te de aceasta prin aceea că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul omului. (...) Căci Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi smerit în zadar atât de mult dacă nu ar fi vrut să ne înalțe pe noi. S-a născut după trup ca tu să te naști după Duh, S-a născut din femeie ca tu să încetezi a mai fi fiu al femeii. Pentru aceasta, Fiul lui Dumnezeu a avut o îndoită naștere: una asemenea nouă și alta mai presus de noi. Pentru că S-a născut din femeie, se aseamănă cu noi, dar pentru că nu S-a născut nici din sânge, nici din voința trupului sau a bărbatului, ci de la Duhul Sfânt, ne arată nașterea cea mai presus de noi, nașterea cea viitoare pe care ne-o va dăruî nouă de la Duhul”.

Sfântul Ioan Damaschin vorbește despre venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu ca despre o primăvară înnoitoare pentru întreg neamul omenesc.

„Când S-a născut Domnul nostru din Fecioara Maria, El a risipit la toată lumea ca o primăvară veselitoare și a întors-o către înnoire. Căci, născându-Se Domnul și Dumnezeul nostru, ne-a izbăvit din iarna înșelăciunii și din frigul rătăcirii și ne-a întors către primăvara bucuriei după ce a luat asupra-Și chipul nostru și l-a înnoit pe dânsul prin luarea trupului Său. Astăzi S-a născut cel Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, Raza mării Lui, Chipul de-a pururi vecuirii și ipostasul Lui, hotarul și Cuvântul Tatălui, prin care și vecii i-a făcut. Însuși Dumnezeu Cuvântul S-a făcut ipostas trupului, precum într-o aceeași dată și trup însuflețit și cuvântător și gândit. Pentru aceea nu îl numim om îndumnezeit, ci îl mărturisim Dumnezeu înomenit.”

În Evanghelie se vorbește despre magi, care stiau dinainte de venirea unui

Mântuitor și au pornit în căutarea Lui, ducându-i fiecare câte un dar. De locul nașterii Acestuia, magii au aflat prin apariția unei stele: „Unde este regele Iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui” (Mt. 2, 2). Sfântul Ioan Hrisostomul afirmă că, nici nu a fost o stea, ci o putere nevăzută, dumnezeiască, care a luat numai chip de stea, fapt care se poate vedea, în primul rând din mersul ei. [3]

Se spune că era ca stâlpul de nor din pustie: oprea și îndemna la drum tabăra iudeilor atunci când trebuia (Ieșire 13, 21-22). Faptul că magii căutau un Prunc cu totul special și erau conștienți de asta reiese și din darurile pe care i le-au adus: aur- ca unui rege, tămâie- ca unui Dumnezeu și smirnă – ca unui Om care va muri. Însăși darurile aduse exprimau ceva din Persoana divino-umană a lui Iisus Hristos, adică cele două firi-dumnezească și omenească - unite în una și aceeași persoană a Fiului lui Dumnezeu întrupat. Așadar, magii cunoșteau destul de multe despre ceea ce era și mai ales despre ceea ce va însemna Pruncul nou născut.[4]

Alături de Prunc se află Maica Sa, pe un pat de purpură, așa cum se cuvine unei împărătese, ca una ce participă la taina minunată și neobișnuită, în care „cer fiind peștera, scaun de heruvimi Fecioara, ieslea sălășluire, întru care S-a culcat Cel neîncăput, Hristos Dumnezeu”.

Odată cu această mare minune, tuturor s-a deschis Edenul - „că pomul vieții a înflorit în peșteră din Fecioara! Pentru că pântecul aceleia rai înțelegător s-a arătat, întru care este dumnezeiescul pom, din care mâncând vom fi vii, și nu vom muri ca Adam. Hristos Se naște ca să ridice chipul cel căzut mai înainte”. Chiar lângă leagănul

Pruncului se află două animale, către care trimite o profeție a lui Isaia: „*Boul își cunoaște stăpânul și asinul ieslea domnului său, dar Israel nu Mă cunoaște; poporul Meu nu Mă pricepe*” (Is. 1, 3).

Așadar venirea unui Mântuitor este prezisă încă din vechime, atât de către iudei cât și de către păgâni. Toți îl așteptau pe Mesia, care din Fecioara Maria s-a întrupat și s-a făcut om, și a pățimit pentru noi.

Andrei-Gabriel Bențe

Facultatea de Teologie Ortodoxă

„Ep. Dr. Vasile Coman” din Oradea

Note:

[1] <http://ortodoxia.md/articole-preluate/4028-crciunul-srbtoarea-naterii-domnului-nostru-iisus-hristos>

[2] Idem

[3] *Introducere în studiul Noului Testament*, Stelian Tofană, Presa Universitară Clujeană, 2002, pag. 157

[4] *Istoricitatea nașterii Domnului în relațiile evangheliștilor Matei și Luca*, Pr. Telian Tofană, Renașterea, nr. 12, 1999

DUMNEZEIREA FIULUI LUI DUMNEZEU

Pentru omul cugetător, viața de pe pământ a Domnului Iisus Hristos, precum și învățătura adusă de El în lume reprezintă argumentul cel mai puternic pentru dumnezeirea Lui. Pentru cei înclinați spre negație, nici viața și învățătura lui Iisus, nici minunile Lui și nici toate mărturiile de valoare indiscutabilă nu au fost în stare să-i rețină de la a-L așeza, în scrierile lor, pe aceeași treaptă cu oamenii de rând, sau, în cel mai bun caz, a-L socoti ca unul dintre oamenii excepționali.

Primele derapaje, consemnate de istoria laică și profană, în ce privește divinitatea lui Iisus apar în primele secole

când Celsus, Arie, Iulian Apostatul, Porfirie ajung ca în învățăturile lor să *diminueze* dumnezeirea Fiului[1] urmând ca în zilele noastre această profanare să fie continuată de unele grupări neoprotestante[2] care *neagă* vehement dumnezeirea Acestuia. Totuși Iisus Hristos - personajul istoric care a trăit în Iudeea și Galileea pe vremea procuratului roman Pontius Pilat, a fost mai mult decât om, a fost Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat ca și Tatăl Ceresc.

Divinitatea Fiului în Sfânta Scriptură

Omul apare în lume în urma unui sfat divin: „Să facem pe om după chipul și asemănarea Noastră” (Fac. 1,26). Apelând la minimul de cunoștințe gramaticale ale oricărui dintre noi particula „noi” presupune obligatoriu o pluralitate de persoane; ori, ca să faci o singură creatură după chipul... a cel puțin două Persoane (n.n. Noastră)... trebuie să fie o identitate deplină a firilor Acestora, identitate afirmată concis în de de numărate ori în Sfânta Scriptură: Botezul trebuia să se facă *în numele a trei Persoane* – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt (Mt. 28,19)... a *unui singur Dumnezeu întreit în Persoane*: „Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și **Acești trei Una sunt**” (1 In. 5, 7).

Greu a fost romanilor de atunci să accepte în locul vechilor zei biruitori un Dumnezeu care își dă viața pe cruce... greu este și pentru alții în ziua de azi să înțeleagă adevărul din acel „Care, Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om” (Filip. 2, 6-7) și să vadă că - „Cuvântul era Dumnezeu” (In. 1,1).

Mărturiile lui Iisus Hristos despre dumnezeirea Sa

Însuși Iisus Hristos vorbește despre El și își atribuie firea dumnezeiască numindu-se Fiul lui Dumnezeu. Iisus Hristos își atribuie puteri dumnezeiești precum veșnicia: „Eu sunt mai înainte de a se fi născut Avraam” (In. 8, 58). El are aceeași putere cu Tatăl de a învia morții: „Căci precum Tatăl scoală morții și le dă viață tot așa și Fiul pe care voiește îi înviază” (In. 5, 21-22; 6,57).

Se numește Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Adevărat născut din Tatăl și deoființă cu Tatăl, „făcându-se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu” (In. 5,18). La întrebarea arhiereului: „Jură-te pe Dumnezeul cel Viu să ne spui dacă ești tu Hristosul Fiul lui Dumnezeu!”, Iisus răspunde „Tu ai zis!” (Mt. 26, 63-64). Și ca să fie cu atât mai clară marturia despre dumnezeirea Sa, El adaugă imediat: „Și vă spun încă: de acum veți vedea pe Fiul Omului sezând de-a dreapta Puterii și venind pe norii cerului” (Mc. 14, 62).

Mărturiile Apostolilor despre dumnezeirea lui Iisus Hristos

La întrebarea care este părerea apostolilor despre El, Petru răspunde în numele tuturor: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui Viu” (Mt. 16, 16), răspuns care numai de către Dumnezeu era descoperit.

Sfântul Ioan Evanghelistul scria: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și *Dumnezeu era Cuvântul*, acesta era dintru-început la Dumnezeu. Și Cuvântul s-a făcut Trup și s-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a unui născut din Tatăl plin de har și de adevăr” (Ioan. 1, 1-2, 14).

Apostolii Îl iubeau pe Iisus Hristos cu o dragoste ce nu se acordă decât lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel scria romanilor: „Cine ne va despărți pe noi

de iubirea lui Hristos? Necazul sau strâmtoarea sau prigoana sau foamea? Căci sunt încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul, și nici o altă făptură, nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu întru Hristos Iisus, Domnul nostru” (Romani 8, 35; 38-39).

Întreaga activitate pământească a Fiului lui Dumnezeu aduce o marturie, tacită, despre dumnezeirea acestuia. Veșnicia propriilor ochi ce și-a ante cunoscut patimile sale, soarta apostolilor și a Bisericii; atotprezența Lui ființială pe întreg cursul istoriei a făcut ca... evenimentele majore prin care avea să treacă lumea să îi fie cunoscute... dar și trecutul tumultos al fiecăruia dintre cei ce au ridicat piatra asupra desfrânatei... la fel, pașii lui Iuda s-au desfășurat într-un prezent... un prezent nemarginit, un prezent etern, un prezent accesibil nu numai Tatălui ci și Fiului căci „Eu și Tatăl una suntem” (In. 10, 30; 14, 9).

Dumnezeirea Mântuitorului în lumina Sfinților Părinți

La aproximativ zece ani de la moartea ultimului Apostol, Ioan Evanghelistul, episcopul Antiohiei, Sfântul Ignatie († 107) reafirmă nu numai crezul epistolelor apostolice ci și învățătura acestora transmisă prin viu grai[3]: “Un singur Doctor este, *trupesc și duhovnicesc, născut și nenăscut, Dumnezeu în trup*, în moarte – viață adevărată, *din Maria și din Dumnezeu*, mai întâi *pătimitor* și apoi *nepătimitor*, Iisus Hristos Domnul nostru”. [4]

Sfântului Iustin Martirul și Filosoful († 165) vorbind de Hristos, încearcă să ofere o imagine plastică, perceptibilă rațional, a nașterii Lui celei din Tatăl. El aseamănă această naștere cu procesul prin care un om dă naștere propriului

cuvânt, sau a focului care se naște din alt foc.[5]

Tertulian († 220) susține la rândul său nu numai integritatea naturii din Iisus Hristos ci și a celei divine: „Vedem o natură dublă, neconfuză, ci unită într-o singură persoană, Dumnezeu și omul Iisus... în care proprietățile fiecăreia din cele două naturi s-au păstrat”[6].

Divinitatea Mantuitorului Iisus Hristos, punctul central al atacului antihristic

Satan sau diavolul se folosește de diferiți oameni în împrejurări și încercări diferite, pentru a sta împotriva Domnului și a dumnezeirii Lui. Prin Irod, diavolul încearcă să-l ucidă pe Hristos în trup încă din pruncie, prin Nero tot diavolul încearcă să-l ucidă pe Hristos trecând prin sabie pe ucenicii și aleșii Lui. Prin amândoi, Irod și Nero, atacul e întreprins din afară. În cazul lui Arie, cel dintâi dintre ereticii perioadei patristice, lucrurile sunt în parte diferite. Într-un anumit fel, Arie vrea să-l ucidă pe Hristos definitiv, încercând o lovitură totală, fără să fie suprimată falsă evlavie de care este însoțit. Așadar Iuda își găsește un concurent la săvârșirea crimei lui, pe Arie. De altfel atacul pe care îl dă Arie, e un atac dinăuntru. Ieșind din ucigătorul de Dumnezeu și din sinucigașul Iuda, Satan a intrat în Arie și prin nimeni altul nu a lucrat atât de puternic ca prin Arie. După cum o dată a intrat în Arie, în zilele noastre se folosește de rătăcii de toate categoriile.

Arianismul – doctrina de bază a ereziilor antihristice

Arianismul e o erezie întemeiată de Arie (†336)[7], fost preot în Alexandria, care, pe temeiul unor texte biblice, ca de exemplu : „Domnul *m-a zidit* la începutul lucrărilor Lui, înainte de lucrările Lui

cele de demult” (Pilde 8,22); „*Datu-mi-s-a* toată puterea în cer și pe pământ” (Matei 28, 18); „*Acesta este chipul lui Dumnezeu* celui nevăzut mai întâi născut decât toată făptura” (Coloseni 1,15); a tras o dublă concluzie[8] : - Fiul este inferior Tatălui fiind o creatură, de unde rezultă o a doua concluzie: respingerea divinității Fiului [9] – presupunându-se o diferență de natură între Tatăl și Fiul care apare din cauza Lui.

Arienii susțineau că Fiul e subordonat Tatălui după fire. Sfântul Grigorie de Nazianz (†389-390) considerând arianismul ca erezie iudaizantă, a rezumat hristologia ortodoxă raportându-se la cea ariană astfel: „Tatăl e mai mare ca Fiul în calitate de cauză, dar nu după fire. Tată - nu este nici de natură, nici de lucrare cum înțeleg toți, ci Tatăl e nume de relație între două persoane. Tatăl naște pe Fiul identic după fire cu El, dar Fiul este diferit de persoană.” [10]

Arie a susținut cu tenacitate subordinaționismul astfel el devenind întemeietorul unei erezii puternice și răspândite în întreaga lume creștină.

Ortodoxia vs Arianism

Fiind că această erezie lua amploare pe zi ce trecea fiind promovată chiar de unii capi ai Bisericii - care negau tradiția de două secole a Bisericii, Împăratul Constantin i-a convocat pe toți episcopii din Imperiu să discute, să analizeze, tradiția Bisericii - care este „stâlp și temelie a adevărului” (1 Tim. 3,15) - și să se pună de acord în privința adevărului revelat. Așa se face că aceștia au dedicat un spațiu generos precizării raportului dintre Tatăl și Fiul în sânul Preasfintei Treimi, dezvoltând articolul hristologic pe care îl reîntâlnim în *Crezul* ortodox.

Expresiile *Dumnezeu din Dumnezeu* sau *lumină din lumină*, din *Crez*, aplicate relației dintre Tatăl și Fiul, erau acceptate

și de arieni, dar aceștia au reacționat alergic atunci când sinodali au propus precizarea „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat” care nu admitea nici un limbaj echivoc[11]. Teologii cu simpatii ariene au preluat din versetul iohanin „aceasta este viața veșnică să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis” (Ioan 17, 3) afirmația că Tatăl singur e numit Dumnezeu adevărat, în timp ce Fiul ar fi în viziunea acestora doar Dumnezeu. Arie însuși spune într-una din scrieri „Logosul nu este Dumnezeu adevărat ..., ci Dumnezeu după har ...”[12]

Prin această formulare sinodali demontau o viziune greșită a arienilor, dar ea nu era suficientă, pentru că încă nu preciza identitatea ontologică a Tatălui și a Fiului în mod clar. Astfel că după ce s-a adăugat faptul că Fiul este *născut iar nu făcut* părinții sinodali au adăugat sintagma «deoființă cu Tatăl», expresie care însă nu se regăsea formulată *ad litteram* în Scriptură.

Pentru fundamentarea biblică a conceptului este de ajuns să amintim afirmația Sfântului Atanasie cel Mare din *De decretis Nicaenense Sinodalis*, cap 21, redactată cândva între 350 și 354, în care acesta spune că, “chiar dacă acest cuvânt nu apare în scripturi înțelesul său este din Scripturi”[13].

Teologia Sfântului Atanasie cel Mare se plasează pe linia teologiei care, vine direct de la Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, cel care în prologul Evangheliei sale, exprimă două idei ale teologiei creștine : divinitatea Logosului, a Fiului lui Dumnezeu și Întruparea Lui pentru mântuirea lumii, idei care pentru Sfântul Atanasie, reprezintă fundamentul cugetării sale teologice. La fel ca și Ioan Apostolul, el împrumută termenul Logos aplicându-l însă unui constant întru totul

creștin, tot așa și Sfântul Atanasie cel Mare utilizează grecescul *omoousious* [14], socotind că exprimă pentru oricine, cel mai bine conținutul învățăturii revelate despre consubstanțialitatea și egalitatea Fiului cu Tatăl. Termenul *omoousious* nu îl găsim în Scriptură, totuși are oarecare teme în cuvintele: „*Eu și Tatăl una suntem*”(Ioan 10, 30). Acest cuvânt e cel mai potrivit pentru a exprima deoființimea și egalitatea Fiului cu Dumnezeu – Tatăl. Sfântul Atanasie argumentează că cele ce sunt de natură diferită sunt și de substanță diferită, dar cele ce sunt de aceeași natură sunt consubstanțiale [15].

Tributar înaintașilor lui Sfântul Grigorie de Nazianz, prin *Cuvântările sale teologice* marturisește dumnezeirea Fiului Iisus Hristos: „Căci noi am cunoscut și propovăduim dumnezeirea Fiului din mari și sublime cuvinte. Care sunt acestea? «Dumnezeu, Cuvântul cel ce este la început: La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul (Ioan 1, 1)»” și „Cu Tine este începutul (Ps. 109, 3)”. El este „Domnul, Împăratul Cel ce este Atotțiitorul”, „și Domnul a plouat foc de la Domnul (Fac. 19,24)” [16].

Credința în divinitatea lui Iisus Hristos este mărturisită și în scrierile Sfântului Chiril al Ierusalimului care exclamă: „Credem așadar în Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut care din Tatăl s-a născut, Dumnezeu Adevărat”. Adevăratul Dumnezeu nu a chibzuit în Sine și apoi a născut, ci a născut din veșnicie și a născut cu mult mai repede de cum vorbim sau gândim. Căci noi care vorbim în timp cunsumăm timp când vorbim. Prin Puterea dumnezeiască însă, nașterea este înafară de timp. Pentru că Tatăl este veșnic a născut din veșnicie și într-un chip cu neputința de exprimat, un

singur Fiu, care nu are frate. Tatăl a născut pe Fiul Dumnezeu adevărat.

În loc de concluzie...

De ce azi sunt zeci de mii de denominațiuni creștine... care pretind că sunt „adevarata Biserică a lui Hristos”? Și demonstrează cu citate scripturistice ceea ce susțin... De ce?! Este erezia o așa de mare problemă?

Încercând să dea un răspuns acestei întrebări, teologul grec Christos Yannaras spune: „*Erezia înseamnă a te opri numai la o parte din întreg și a o absolutiza, a o lua drept întregul în ansamblul lui. Cred că cea mai bună definiție a ereziei este aceasta: absolutizarea relativului și relativizarea absolutului*” [17]. Dragii mei, „*Biserica este stalpul și temelie adevărului*” (1 Tim. 3, 15) pentru unii... care vor să accepte. „*Nimeni nu poate pune altă temelie în afară de cea pusă care este Iisus Hristos*” (1 Cor. 3,11) nimeni... decât cel îngâmfat și plin de sine... și gol de sfințenie, de Dumnezeu... și câți au mai fost până azi! Biserica nu apare dintr-o carte sau alta... fie ea și Sfânta Scriptură, Biserica a scris Scriptura și în Biserică apar toate Scrierile Sfinților Părinți. Aveți grijă de voi... și de cei dragi ai voștri. Doamne, ajută!

Ghemis-Marius- Vlad
Facultatea de Litere din cadrul
Universității din Oradea

Note:

[1] Față în față cu o majoritate a creștinilor care afirmau o dumnezeire plenară a Fiului, aceștia acceptau învățătura creștină până în momentul în care erau obligați să recunoască identitatea de fire dintre orice tată și fiul său... deci și dintre Tatăl și Fiul (In.10, 33) care potrivit Scripturii „I-a născut” (Col. 1, 15). Motiv pentru care ei susțineau existența unui dumnezeu... creat...

[2] ... apărute abia din secolul XVI-lea (1517).

[3] 2 Tes. 2, 15

[4] Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Efeseni*, trad., note și indici de Pr. D. Fecioru, în. col. P.S.B., ed. I.B.M. al B.O.R., vol. I, Buc., 1979, cap 7, 2, pp. 159-160.

[5] Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, *Dialogul cu iudeul Tryfon*, trad., introducere, note și indice de Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Olimp Căciulă, Pr. Prof. D. Fecioru, în. col. P.S.B., ed. I.B.M. al B.O.R., vol. al II-lea, Buc., 1980, cap. 61, p. 163.

[6] Pr. Prof. I. G. Coman, *Patrologie*, Buc., 1956, p. 486.

[7] ... la aproximativ 235 de ani de la moartea ultimului apostol.

[8] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Învățătura Sfântului Atanasie cel Mare despre mântuire*, în rev. „Studii Teologice”, anul XXV, 1973, nr. 5 - 6, p. 340.

[9] Diac. Drd. Mihai Hău, *Atitudinea față de erezii a Sfântului Irineu de Lugdunum*, în rev. „Ortodoxia”, anul XII, 1989, nr.1, p. 64.

[10] Sfântul Atanasie cel Mare, *Scrieri – partea a doua: Epistole, Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie*, trad. din limba greacă, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. P.S.B., vol. XVI-lea, ed. I.B.M. al B.O.R., Buc., 1988, pp. 120-121.

[11] Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-Om*, ed. Deisis, Sibiu, 1997, pp. 250-251.

[12] John N. D. Kelly, *Atchri Glaubensbekenntnisse. Geschichte und Theologie*, 2, Gottingen, 1993, p. 217 apud Pr. Daniel Benga, *Crezul Constantinopolitan(381) o argumentare cu 5 articole a celui Niceean(325)?*, în rev. „Ortodoxia”, seria a II-a, anul II, nr. 4, 2010, p. 56

[13] Diac. Constantin Voicu, *Problema homoousios la Sfântul Atanasie cel Mare*, în rev. Mitropolia Olteniei, anul XV, 1963, nr. 1-2, pp. 3-20.

[14] deoiființă

[15] Magistrand Vasile Ioan Bria, *Contribuția Sfântului Atanasie la fixarea dogmei hristologice*, în rev. Ortodoxia, anul XIII, 1961, nr. 2, p. 201.

[16] Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cele cinci cuvântări teologice*, trad. Din greacă de Dumitru Stăniloae, p. 65.

[17] Christos Yannaras, *Ortodoxie și Occident*, Ed. Bizantină, București, 1995, p. 73-74.

VASILE LUPU, CTITOR DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ ROMÂNEASCĂ (partea I)

Scurt portret biografic:

Vasile Lupu s-a născut în 1593 în comuna Arbăneștii de lângă Razgrad, în Bulgaria. Tatăl se numea Neculai Coci și

era albanez de neam; numele mamei era Irina. În timpul primei domnii a lui Radu Mihnea, Neculai [1] trece peste Dunăre în Țara Românească și ajunge cu vremea la dregătoria de vel agă. Fiul său nu rămâne aici; el se duce în Moldova unde îl întâlnim, în timpul lui Gaspar Grațiani, vistiernic.

Acest voievod îl cunună, cu Tudosca, fiica marelui vornic Bucioc; repetatele semne de favoare n-au împiedicat însă pe Vasile Lupu să fie împotriva politicii antiturcești a domnului său, din care pricină e pus la închisoare - sub pretext că-i lipsește, „o samă de bani a visteriei „- ba chiar și a „muncit” s-a chinuit, fiind „ars pe piept cu ferul roșu”. În 1626 sub Barnovschi, Vasile Lupu e ales vornic al Țării de Sus; în 1630 e hatman și pârcălab al Sucevei; apoi, sub Iliaș, îl găsim iar vel vornic. Tronul [2] l-a ocupat ca și Matei Basarab al Munteniei prin răscoala provocată împotriva grecilor noi veniți în țară, dar în timpul domniei, tot grecii i-au fost cei mai buni prieteni. În vremea domniei lui Vasile Albanezul, Moldova [3]... „a început să se trezească și să vină iarăși cu încetul din adâncul întuneric al barbariei ce se întinse asupra țării”[4]. Preluând exemplul predecesorilor săi, el a înlăturat din sfatul domnesc persoanele ce nu-i inspirau încredere.

Pentru început s-a înconjurat cu boieri moldoveni. Această reorganizare “etnică” a fost efectuată în primul rând din considerente politice interne – anume clientela țarigrădeană (boierimea greacă) era învinuită de popor de toate nevoile lui.

Vorbind despre relațiile lui Vasile Vodă cu supușii săi, misionarul catolic Marco Bandini pretindea că domnul ar fi declarat: „Dacă voi toți veți săvârși o faptă vrednică de moarte, desigur că va trebui să muriți. Chiar dacă jumătate din

Țara Moldovei ar fi rea – piară partea cea rea, ca să fie păstrată cea bună. Cu cei buni voi trăi în siguranță, cu cei răi mă voi afla mereu în primejdie”.[5]

Activitatea internă a domnitorului a cuprins un diapazon foarte larg. La timpul său Gheorghe Asachi l-a calificat pe Vasile Lupu drept „restaurator al literelor române în Biserică și la Curte, fondator al Academiei naționale”. Înființarea în anul 1640 a Academiei slavo - greco-latine la Iași, locaș de instruire și educație, supranumit și “Colegiul vasilian”, s-a datorat anume acestui domn. Vasile Voievod l-a susținut pe mitropolitul Varlaam în marea activitate culturală a acestuia. Un călător străin, Paul Beke, aflat în Moldova în anul 1644 nota că domnul acestei țări „înălța școli noi de piatră de o mărime deosebită..., pentru ca tineretul valah (român – n.n.) să fie inițiat în cultură și în moravuri”.[6]

De atunci datează și introducerea tiparului în Moldova. Fondată în 1642 cu sprijinul lui Petru Movilă și a meșterilor tipografi de la Kiev, tipografia ieșeană a editat un șir de cărți de referință: Carte românească de învățătură (Cazania lui Varlaam, 1643); Șapte taine bisericești (1644), Pravila lui Vasile Lupu (1645), Bucoavna (1651) etc.

Lui Vasile Lupu îi aparține și primatul modernizării sistemului judiciar. Prin Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte județe, (Pravila lui Vasile Lupu), Țara Moldovei a trecut de la dreptul nescris (oral – „obiceiul pământului”), la cel scris. Menționăm, că această Carte românească ... nu a fost altceva decât primul cod moldovenesc de legi, alcătuit în baza prelucrării normelor de drept romano-bizantine. „Io Vasilie voievoda (se spune în “Prefață”)..., urmând urma celor... înțelepți domni ...și mai vârtos

văzând nedreptățile și asupririle mișeilor, care le fac cei neînvățați și neînțelegători dregători ..., au găsit oameni ca cea dascăli și filozofi de au scos den cărți elinești și latinești toate tocmelile ceale bune...”.[7]

Contemporaneitatea l-a cunoscut pe Vasile Lupu și ca un mare protector al religiei creștine. Grija față de Biserică i s-a manifestat prin reparația și construirea locașelor de cult. În acest sens menționăm vestitele mănăstiri Trei Ierarhi și Golia din Iași, bisericile Stelea din Târgoviște (Muntenia), Sf. Dumitru din Orhei și cea din or. Chilia etc. În timpul acestei domnii în Moldova a fost înregistrată funcționarea a cel puțin 40 de mănăstiri și schituri, la care se adaugă și câteva sute de biserici. Faptul i-a impresionat mult pe misionarii catolici, care, frapați de cele văzute, notau cu satisfacție că Țara Moldovei „e plină de biserici și mănăstiri”.[8]

Atitudinea evlavioasă a acestui creștin adevărat față de lumea ortodoxă a depășit granița spațiului românesc. În clipe de grea încercare Vasile Lupu a susținut moral și financiar patriarhiile din Constantinopol, Alexandria și Antiohia – toate aflate pe teritoriul Imperiului Otoman. Mai mult decât atât, în 1644 patriarh de Ierusalim devine Paisie al II-lea, care inițial exercitase funcția de egumen într-o mănăstire din Țara Moldovei. Acesta a avansat grație intervențiilor voievodului ieșean pe lângă înaltul cler ortodox cât și pe lângă Poartă.

În jurnalul său de călătorie Paul de Alep nota: „...Cuvântul lui era cu greutate în lumea întreagă din cauza mărinimiei și binefacerilor sale, el era cunoscut în toată lumea...” știut fiind „cu câtă râvnă ridica el biserici și mănăstiri și ajuta pe toți”.

Devenit domn al Moldovei la o vârstă de circa 40 de ani, Vasile Lupu s-a

dovedit a fi și un diplomat abil, un iscusit personaj al vieții politice est și sud-est europene. În pofida statutului juridic al Moldovei, acest domn a depus eforturi deosebite pentru a se afirma ca un adevărat monarh, confirmând în mare măsură prenumele de Vasile – Basileu – „împărat”, luat odată cu urcarea sa în scaunul țării.

Era bogat, ambițios, mândru, o fire împărătească și chiar și numele de Vasile și l-a dat după împărații din Bizanț. E un om mândru, „cu hirea înaltă” cum îl caracterizează Miron Costin, iubește fastul, strălucirea; îi plac veșmintele și podoabele bogate. Numai nasturii de diamante, de la haina lui de ceremonie, fac 100 mii galbeni, bijuteriile doamnei trec de 400 mii. Dregătorii toți sunt îmbrăcați „splendid,” are o gardă numeroasă și frumos echipată; grajdurile sale, sub raportul numărului și al calității cailor întrec „cu mult”- cum spune un călător englez contemporan - pe acelea ale ducelui de Florența sau ale regelui Angliei. Pe de altă parte, domnul e iubitor de cultură și evlavios, introduce tiparul, întemeiază o școală superioară, ridică locașuri sfinte care stârnesc admirația are și cursuri, e de o ambiție și mândrie care îl fac să comită multe greșeli, și îl duc în cele din urmă, chiar la pierderea tronului. În totul, o figură pregnantă, de mare interes; o domnie bine caracterizată și ocupând un loc însemnat în istoria Moldovei.[9]

Date fiind împrejurările favorabile externe, ar fi avut o domnie liniștită dacă n-ar fi avut ambiții mari, dacă nu se gândea și la stăpânirea Munteniei și chiar a Transilvaniei. Sprijinindu-se pe turci, a început intrigile împotriva lui Matei Basarab încă de la începutul domniei. Pe motivul că Matei nu vrea să plătească jumătate din suma cheltuită pentru uciderea grecului Curt Celebi, care

contribuia decisiv la intriga de punere a domnitorilor, a intrat în Muntenia în 1637 unde a ars și jefuit până la Râmnic. Matei, ajutat și de oștile lui Gheorghe Rákóczi I, comandate de Ioan Kemény, l-a învins la Teleajen și l-a scos din țară.

În 1639, Lupu a obținut de la sultan un act de domnie în Muntenia pentru fiul său mai mare Ioan. Astfel că intră pentru a doua oară în Muntenia, cu ajutorul tătăresc, dar nu s-a ales decât cu titlul de „Domn al Moldovei și Țării Românești”, deoarece a fost înfrânt decisiv la Ojogeni. Totuși, avem de la Vasile Lupu și un document emis la 1 noiembrie 1639 care are ca sigiliu stema unită a Moldovei și Țării Românești, care ulterior, a devenit stema oficială a Principatelor Române Unite la 24 ianuarie 1859.

Cu Mitropolitul Joresi din Alba Iulia a făcut un plan de cucerire a Transilvaniei, mizând și pe ajutorul sultanului, însă nu a reușit. Într-o scrisoare adresată Porții otomane, scria că o treime din locuitorii Transilvaniei sunt români. După moartea fiului său Ioan, a fost o perioadă în care a stat mai liniștit. Iar în 1644 chiar se împacă cu cei doi domnitori din Muntenia și Transilvania. În amintirea acestei înțelegeri, Vasile ridică biserica Stela la Târgoviște, iar Matei pe cea de la Soveja, în Moldova. În 1646, Moldova suferă o invazie a tătarilor, iar mai târziu una a cazacilor lui Bogdan Hmielnițchi, după care Lupu a trebuit să dea în căsătorie fiului acestuia Timuș, pe fata sa cea mai mică, Ruxandra. Pe fata cea mai mare o măritase cu mare pompă după nobilul lituanian Janusz Radvil, în 1645.

Gheorghe Rakoczy al II-lea gândindu-se la tronul Poloniei, avea nevoie de un om devotat pe tronul Moldovei și îl găsi în boierul Gheorghe Ștefan. Acesta intră în Moldova

în 1653 cu ajutorul lui Ioan Kemeny din partea lui Rakoczy și Diicul Spatarul, din partea lui Matei Basarab. Vasile fuge peste Nistru la Camenița dar se întoarce în scurt timp cu cazacii ginerelui său Timuș și iese învingător la Popricani[10], dar nu se mulțumește numai cu recăștigarea tronului, ci îl urmărește pe Gheorghe Ștefan și în Muntenia cu gândul de a se răzbuna pe Matei Basarab.[11] Este însă învins la Finta în 17 mai și pierde definitiv tronul.[12] Fuge la cazaci, de acolo la tătari și apoi la Constantinopol, unde a fost închis în Cele Șapte Turnuri. După eliberare, încearcă zadarnic să-și recâștige tronul, dar în 1661 moare la Constantinopol.[13]

Ulterior, osemintele sunt aduse la Iași, fiind reînhumate în biserica Trei Ierarhi, alături de ceilalți membri ai familiei.

În memoria demnitarilor otomani Vasile Lupu a rămas ca „principe de aur”[14], iar M. Costin scria: „Fericită domnia lui Vasilie-vodă, în care, de au fostu cândva această țară în tot binele și bivșug și plină de avuție, cu mare fericire și tragănată până la 19 ani, în dzilele aceștii domnii au fostu”.[15]

Prof. Simona Indrecean
Colegiul Tehnic
„Constantin Brâncuș”, Oradea

Note:

[1] A purtat acest nume înainte de a deveni domn.

[2] E. Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria Românilor*, vol. XIV-I, București, 1911, p. 133.

[3] *Ibidem*

[4] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, București, 1961, p. 197

[5] Gheorghe Asachi, *Strămoșii. Vasile Lupu în folclor și literatură*. Selecție, note, comentarii de Sergiu Moraru. Chișinău, 1992, p. 113.

[6] M. Holban, M. Alexandrescu, D. Bulgaru, P. Cernăvodeanu, *Călători străini, Despre Țările Române.*, vol. V, p. 282

[7] * *Carte românească de învățătură. Ediție critică. București, 1961, p. 37-38*

[8] M. Holban, M. Alexandrescu, D. Bulgaru, P. Cernăvodeanu, *op cit.*, vol. V, p. 225 și 236

[9] *Letopisețul Țării Moldovei*. Chișinău, 1989, p. 98.

[10] E. Baidaus, *Politica și diplomația Moldovei în timpul domniei lui Vasile Lupu (1634-1653)*. Civitas, Chișinău, p. 52-53.

[11] Ion Eremia, *Relațiile externe ale lui Vasile Lupu (1634-1653)*, Chișinău, 2000.

[12] C. Gane, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, vol. I. Chișinău, 1991, p. 245

[13] *Ibidem*

[14] „... Qui vulgo a Turcis Aureus Princeps vocitatur”. Cf. Codex Bandinus. Memoriu asupra scrierii lui Bandinus de la 1646, urmat de text, însoțit de acte și documente de V.A. Urechia, București, 1895, p. 151.

[15] M. Costin, *Opere. Letopisețul ...*, p. 82

RÂNDUIALA PROSCOMIDIEI

Proscomidia este prima parte a Sfintei Liturghii. Termenul de proscomidie vine de la grecescul *proscomidin*, care înseamnă: a aduce, a pune înaintea, a oferi. Proscomidia în înțelesul curent de astăzi, este ritualul pregătirii, și al binecuvântării Cinstitelor Daruri, adică a materiei jertfei liturgice și are forma și întinderea unei adevărate slujbe aparte, cu un titlu propriu, cu o formulă de binecuvântare la început și cu una de încheiere. În ceea ce privește timpul și locul în care se săvârșește proscomidia, aceasta se face de obicei în timpul Utreniei, în partea de nord-vest a Altarului numită proscomidiar și este săvârșită în întregime numai de preot, fără participarea credincioșilor sau cântăreților și fără ca, credincioșii să vadă sau să audă ceva din ea.

O scurta explicare a Proscomidiei. Se numește astfel pentru că credincioșii aduc, ca daruri pentru Sfânta Liturghie, pâine sub formă de prescuri și vin. Din prescurile aduse preotul alege una sau mai multe, pentru lucrarea celor sfinte. Pâinea folosită la Proscomidie poartă denumirea de prescuri, având forme felurite: formă rotundă, formă de cruce, formă de trei sau cinci cornuri. După

rânduială trebuie cinci prescuri, care închipuie cele cinci pâini, cu care Mântuitorul a săturat mulțimile în pustie.

Spălarea mâinilor preotului, înainte de a începe Proscomidia, înseamnă nu numai curățirea trupească, dar mai ales curăția spirituală, atât de necesară pentru săvârșirea Sfintei Liturghii: *"Spăla-voi între cei nevinovați..."* (Psalmul 25, 6-12). În prima parte a Proscomidiei preotul scoate cu copia Agnețul (pecetea) din *prima prescură*, simbolizând patimile Mântuitorului. El taie cu copia pe lângă cele 4 părți ale pecetii pe care sunt imprimate inițiale IS, HS, NI, KA, rostind: *"Ca un miel nevinovat spre junghiere S-a adus, și ca o oaie, fără de glas împotriva celui ce-o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa"*, „Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat” (Isaia 53,7). Cuvintele scrise de Isaia cu 730 de ani mai înainte de Mântuitorul, arată blândețea Mântuitorului și îndelunga Sa răbdare, cu care s-a jertfit pentru oameni. Tăind în partea de jos, zice: *"Iar neamul Lui cine-l va spune?"* (Isaia 53,8). Adică cine va putea să pătrundă și să înțeleagă nașterea Lui din Tatăl, mai înainte de veci, sau nașterea Lui din Sfânta Fecioară Maria?

Sfântul Agneț închipuie pe Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Care, Și-a dat viața pentru mântuirea noastră, iar amestecul de vin și apă turnate de preot în Sfântul Potir, simbolizează sângele și apa care au curs din coasta Mântuitorului cea împunsă de ostaș cu sulița.

Scoaterea miridei pentru Maica Domnului din *a doua prescură*, și așezarea ei pe disc în dreapta Sfântului Agneț, arată șederea Sfintei Fecioare în slava cerească, după adormirea ei cu trupul și trecerea la ceruri. Din *a treia prescură* cele nouă miride, care se scot apoi și se așează în stânga Sfântului Agneț pe trei rânduri de câte trei miride

fiecare, reprezintă cele nouă cete ale sfinților care alcătuiesc ierarhia cerească: Proorocii, în frunte cu Sf. Ioan Botezătorul, care a pregătit calea Domnului, Apostolii în frunte cu Sfinții Petru și Pavel și alte categorii de sfinți, ca unii care au fost slugi alese ale lui Dumnezeu: marii ierarhi ai Bisericii, marii dascăli și învățători ai lumii (teologi), mucenicii și mucenițele care s-au jertfit pentru dreapta credință, cuvioșii și purtătorii de Dumnezeu părinții pustnicii și călugării care au strălucit prin asceză, înfrânare și sfințenia vieții, sfinții doctori fără de arginți, care au tămăduit pe săraci fără să le i-a plată.

Din a *patra prescură*, se scoate părticică pentru episcopul locului, pentru preoți și diaconi, și pentru toți slujitorii sfântului altar. Din aceeași prescură se scot și miride pentru ctitorii, binefăcătorii și ajutătorii Bisericii care sunt în viață, și pentru credincioșii vii ale căror nume sunt înscrise pe pomelnice.

Din *prescura a cincea*, se scot părticele pentru iertarea păcatelor celor din veac adormiți întru dreapta credință: ctitorii sfântului locaș, arhierei, patriarhi,

conducători și tot aici se pomenesc și alți morți scriși pe pomelnice.

Astfel, așezarea părticelelor:

-de-a dreapta și de-a stânga sfântului Agneț – Biserica biruitoare în ceruri,

-iar fărâmiturile de sub Agneț, pentru credincioșii vii și morți, - Biserica luptătoare de pe pământ.

Așadar, întreaga Biserică o vedem adunată în jurul lui Hristos, căci "*mai presus de toate L-a dat pe el cap al Bisericii ca una ce este trupul Lui*" (Efeseni. 1, 22-23). Pomenirile la Proskomidie se fac numai până la Heruvic, iar pomelnicele aduse mai târziu se pomenesc numai în timpul Axionului, fără a se mai scoate părticele, întrucât Sfintele Daruri se află atunci pe Sfânta Masă.

Miridele aflate pe Sfântul disc, în jurul Sfântului Agneț, nu se prefac în trupul Mântuitorului, deci, nu au puterea jertfei mântuitoare, de aceea nu se dau credincioșilor spre împărtășire nici nu se dau acasă. ci ne împărtășim cu toții numai din Sfântul Agneț.

„*Fiecare părticică pe care o scoți omului de pe pomelnicul lui, la vii sau la morți, reprezintă fața aceluia suflet pentru*

de la 'Dana'

care o scoți și odată scoasă și pusă pe Sfântul Disc, nu mai ai voie s-o dai omului acasă, că-l lipsești pe el de Liturghie. Când ele s-au adăpat cu dumnezeiescul Sânge și au ajuns în Sfântul Potir, în numele cărora sunt scoase, acele suflete, fie că sunt în rai, fie că sunt în iad, fie că sunt în cer, sau pe fața pământului, în clipa aceea au împărtășire euharistică gânditoare cu Hristos, că Dumnezeu în tot locul este de față. Și dacă tu i-ai dat părticica acasă, de unde sa mai aibă împărtășire cu Hristos, că ea nu mai este acolo ?” - Părintele Cleopa

Steluța pe care preotul o așează pe Sfântul Disc, peste Sfântul Agneț și miride, ne aduce aminte de steaua care a călăuzit pașii magilor spre ieslea din Betleem, proscomidiarul închipuind peștera și ieslea nașterii. Acoperămintele cu care preotul acoperă apoi discul și potirul, închipuie scutecele cu care a fost înfășat la naștere Mântuitorul, iar Aerul (acoperământul cel mare), cu care se acoperă atât discul cât și potirul, simbolizează cerul pe care s-a arătat steaua de la naștere, precum și giulgiurile în care a fost înfășurat trupul Mântuitorului înainte de îngropare.

În rugăciunea finală de la Proscomidie Îl invocăm pe Bunul Dumnezeu, zicând:

„Binecuvintează această punere înaintea și o primește pe dânsa în jertfelnicul tău cel mai presus de ceruri”.

Dem Mihai

Facultatea de Teologie Ortodoxă

„Ep. Dr. Vasile Coman” din Oradea

Bibliografie:

1. *Învățătură de credință creștină ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă București, 1952

2. *Liturghier*, Ed. IBMBOR, București 1974

3. *Liturgica specială*, Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Ed. Lumea Credinței, Ediotia a V- a, București 2008

VIAȚA SFÂNTULUI CLEMENT ROMANUL

Unul dintre autorii perioadei apostolice este Sfântul Clement Romanul. Trăind într-o perioadă din care măsurile scrise nu sunt foarte bogate, nu se cunosc foarte multe date cu privire la viața Sfântului, însă câteva informații le avem de la alții autorii care au trăit ceva mai târziu. Din mai multe surse cercetate se pare ca exista mai multe versiuni cu privire la viața Sfântului. Una dintre aceste surse este constituită de scrierile Sfântului Irineu de Lyon care spune despre Clement ca a fost al treilea Episcop al Romei după Lin și Anacleț.

Alte păreri despre viața spun că acesta ar fi acel Clement despre care se amintește în *Epistola către Filipeni* a Sfântului Apostol Pavel unde îl dă exemplu pe Clement numindu-l „...împreună-lucrător cu mine...”. Aceste două păreri nu se exclud una pe cealaltă ci este foarte probabil ca, acel Clement care a fost colaborator al Sfântului Apostol Pavel să fi devenit cel de-al treilea episcop în capitala Imperiului Roman.

O altă menționare despre Sfântul Clement Romanul este atribuită lui Dio Cassius care spune despre el că este vărul împăratului Dioclețian, Flavius Clemens care a fost martirizat acuzat de ateism adică aderare la religia creștină. După cum aminteam nu știm cu exactitate care a fost desfășurarea vieții Sfântului însă cunoaștem faptul că trebuia să fi fost un iudeu elenist care a fost convertit la creștinism și care avea o cultură Vechi-testamentară foarte bogată care l-a ajutat

în activitatea de răspândire a creștinismului pe care a avut-o până la sfârșitul vieții sale. Nici despre moartea Sfântului Clement nu știm mare lucru neavând nici un document scris din acea perioadă care să descrie cum a fost ultima perioada a vieții Sfântului și nici momentul în care acest a trecut la cele veșnice.

Există însă unele legende s-au istorisiri care vorbesc despre unele minuni petrecute în viața Sfântului și despre sfârșitul vieții acestuia. În actele martirice care sunt niște scrieri de proveniență mai târzie se vorbește despre faptul că Sfântul Clement a reușit prin munca pe care a dus-o pentru răspândirea creștinismului să aducă în rândul Bisericii lui Hristos o parte destul de însemnată a aristocrației romane, fapt pentru care a suferit multe din partea împăratului Traian. Din aceste scrieri care nu reprezintă o mărturie autentică știm că Sfântul refuzând să aducă jertfe zeilor romani a fost exilat de către împăratul Traian pe malul Pontului Euxin la Cherson unde a continuat activitatea de convertire la creștinism și catehizare a celor care se aflau aici atât păgâni cât și creștini exilați pentru a lucra în minele din acele locuri. Auzind despre succesul muncii Sfântului, împăratul a dat ordin ca să fie aruncat în mare cu o ancoră legată de gât, iar legenda spune că soldații care au dus ordinul la îndeplinire au văzut marea retrăgându-se iar în acel loc unde a fost aruncat Sfântul au văzut un sicriu de marmură în care se afla trupul Sfântului la care cei care doreau se puteau închina în ziua morții lui deoarece marea se retrăgea în fiecare an.

După o altă legendă se spune că pe la anul 867 Sfântul Chiril unul dintre apostolii slavilor a găsit moaștele Sfântului Clement și le-a dus la Roma unde acestea au devenit loc de pelerinaj

la biserica, care poartă numele Sfântului și a fost ridicată în cinstea sa în secolul IV.

Aceste legende nu știm dacă sunt sau nu adevărate deoarece nu sunt amintite la nici un mare istoric al acelei perioade însă știm cu certitudine că Sfântul Clement Romanul face parte din rândul părinților apostolici care nu s-au ferit de suferințele pricinuite de faptul că l-au marturisit pe Hristos și și-au dedicat viața răspândirii creștinismului într-o lume păgână care avea în cele din urmă să devină unul din marile centre creștine din lume.

Sfântul Clement Romanul este un Sfânt care aparține întregii Biserici creștine și este praznuit pe data de 23 noiembrie de către Biserica Romano Catolică iar Biserica Ortodoxă i-a acordat ziua de 24 noiembrie spre a fi praznuit.

De la Sfântul Clement ne-a rămas o scrisoare care a fost adresată Bisericii din Corint în anul 96 după modelul celor redactate de Sfântul Apostol Pavel, scrisoare ce semnifică unele dintre cele mai vechi documente scrise pe care Biserica le are.

În încheiere aș dori să adresez cuvintele din începutul epistolei Sfântului pe care fiecare trebuie să le însușească și să le pună în aplicare deoarece ele sunt sfaturi pentru o viață trăită în pace și deplină comuniune cu societate și cu noi înșine. „*Faceți totul fără să vă uitați la fața omului; umblați în poruncile lui Dumnezeu.*”

Daniel Nicolae Iștoc

*Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep.Dr.Vasile Coman” din Oradea*

Bibliografie:

1. Sfântul Clement Romanul, *Epistola către corinteni*, traducere de Pr. D. Fecioru, București 1979 (Vol. I din colecția Părinți și scriitori bisericești) Editura Institutului Biblic și de misiune Ortodoxă, București- 1979.

2. Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu , Pr. Prof. Univ. Dr. Nicu Dumitrașcu, *Patrologie*, Editura Institutului Biblic și de misiune Ortodoxă, București- 2006

3. Sfântul Clement Romanul, Făcătorul de pace art. în revista Bunavestire anul XIV nr 11

TRADUCERI INEDITE DIN PĂRINȚII BISERICEȘTI ORATIO DOMINICA (partea a IV-a)

Cum dicimus: Panem nostrum cotidianum da nobis hodie, *per id, quod dicitur 'hodie', significatur 'hoc tempore', ubi vel sufficientiam illam petimus a parte, quae excellit, id est nomine panis totam significantes uel sacramentum fidelium, quod in hoc tempore necessarium est non tamen ad huius temporis sed ad illam aeternam felicitatem assequendam.* (ed. A. Goldbacher, CSEL, 44)

Când spunem: *Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi*[1] prin faptul că se spune *astăzi* este desemnată vremea de acum[2], pentru care cerem fie [toate] cele necesare [pentru viața aceasta] desemnând întregul prin partea cea mai bună, adică prin termenul *pâine*, fie *taina*[3] celor credincioși, care este necesară în prezent, nu pentru a dobândi fericirea în vremea de acum, ci pe cea veșnică.

(FER. AUGUSTIN, *Scrisori*,
130, XI, 21)

*traducere din lb. latină și note explicative de
drd. Corneliu Clop*

*Facultatea de Limbi și literaturi străine,
secția Studii literare și culturale,
Universitatea din București*

Note:

[1] Cererea a IV-a:

Sf. CIPRIAN, *op. cit.*, pp. 474-475: „Aceste cuvinte pot fi înțelese și spiritual, dar și simplu, fiindcă ambele sensuri prin înțelepciunea divină

sunt de folos mântuirii. Hristos este pâinea vieții (cf. *Ioan* 6, 35) și această pâine nu este a tuturor, ci a noastră. [se referă la Euharistie și la taina împărtășaniei] (...) Dar se poate înțelege și că, de îndată ce am renunțat la cele ale lumii, depărtându-ne de bogățiile ei cu încredere în grația divină, să cerem numai hrana necesară traiului...”

Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *op. cit.*, p. 253: „Uită-mi-te câtă duhovnicie este și în cele trupești! Nu ne-a poruncit să ne rugăm nici pentru averi, nici pentru desfătări, nici pentru haine luxoase, pentru nimic din unele ca acestea, ci numai pentru pâine, anume pentru pâinea cea de astăzi, ca să nu ne îngrijim de ziua cea de mâine!”

ORIGEN, *op. cit.*, p. 257, n. 298: „Termenul *epiuousios* (=spre ființă) e întâlnit numai de două ori în Sfânta Scriptură și anume la *Matei*, 6, 11 și la *Luca* 11, 3, deci în locurile unde e vorba de rugăciunea *Tatăl nostru*. (...) Mulți teologi, mai ales, protestanți, deduc originea cuvântului *epiuousios* de la verbul *epeimi*= merg spre, urmez, așa cum e expresia, *he epioua hemera, ziua următoare*. În cazul acesta s-ar sublinia aspectul eshatologic al cererii, în sensul ca să cerem hrană necesară pe fiecare a doua zi, ceea ce sună cam pământesc. Așa s-a încetățenit adjectivul: *cea de toate zilele*. Origen s-a gândit la *lucruri mai mari*; *epiuousios* provine de la *epi* + *ousia* = spre ființă și ființare. Traducerea latină *supersubstantialis* e destul de greoaie. Fericitul Ieronim a tradus cu *pâine supranaturală*, ceea ce iarăși e forțat.”

MILOSTENIA - PUNTE SPRE ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Observăm în zielele noastre tot mai mari greutăți, prin urmare, tot mai multe cazuri în care cei de lângă noi necesită din partea noastră o atenție sporită. Întâlnim oameni care abia trăiesc din puținul pe care îl câștigă, sau abia fac față stresului cotidian.

Indiferent de natura problemelor cu care ei se confruntă, noi suntem îndreptățiți să ne implicăm activ în viața unora ca aceștia. Sprijinul nostru nu se rezuma doar la cel de ordin material, fiind că, adesea noi înțelegem greșit modurile în care îi putem ajuta pe cei care cad frecvent în prăpastia periculoasă a deznădejdiei.

Există situații ce par a fi fără de soluții. Dacă iubirea noastră față de oameni, și aici vorbesc de fiecare entitate în parte, ar fi în ascensiune, atunci cazurile de asistență socială ar fi din ce în ce mai puține, în cele din urmă inexistente. Oare inima noastră devine tot mai distantă față de cei care au nevoie de noi?

De ce stresul ne acaparează azi din ce în ce mai mult și provoacă neliniște în sufletele noastre? Este necesar ca fiecare dintre noi să ne punem astfel de întrebări. Bineînțeles mulți vom răspunde că problemele noastre sunt în general de natură financiară. Nu e de contestat.

Într-adevar situația financiară este pe zi ce trece mai îngrijorătoare. Dar să fie acesta răspunsul care ne va ajunge să determinăm exact cauza și soluțiile? Eu cred că nu și de aceea îmi permit a aduce cu adevărat răspunsul ce ne interesează.

Criza financiară este de departe a constitui motivul. Dragii mei, suntem în centrul unei crize de valori spirituale, ne îndreptăm alert spre un viitor incert. Singurul mod în care putem clădi ceva statornic este prin semenul nostru. Cum vom putea spune că Îl iubim pe Dumnezeu, pe care nu-l vedem, dacă pe fratele nostru care este aproape, îl neglijăm? Dumnezeu este iubire, El își revarsă pronia neîncetat asupra noastră, a creației și face ca fiecare componentă a naturii înconjurătoare să își urmeze cursul firesc, la timpul potrivit, ca toate să se afle într-un echilibru și o armonie incontestabilă.

Dumnezeu a creat frumusețile toate pe care le vedem: soarele, luna, stelele, apele, pământul roditor, fenomenele naturii, ploaia care se revarsă pentru a ne racori și uda recolte, animalele etc.

Toate sunt de trebuință și în folosul omului, ce se cheamă, coroana creației. Ba mai mult, au fost creați și îngerii,

lumea nevăzută pentru a-l păzi pe acesta. Dumnezeu care face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi, nu ar putea oare să îi dea omului de pe stradă posibilitatea de a nu cerși? „*Nici bogăția nu face norocire, nici sărăcia nenorocire, să mai privim încă la soarta cea de pe urma a săracului Lazăr și a îmbuibatului cel bogat. A murit și bogatul, și s-a îngropat (Lc. 16,22)*”, pe când sufletul lui încă mai dinainte era îngropat în carne, și înfășurat de trup, ca de un giulgiu. Ferecat de beție, de lăcomia mâncării și de îmbuibare, ca de un lanț, își netrebnicise și omorâse sufletul.

Judecata omului este diferită de judecata Lui Dumnezeu. Domnul ne poruncește: „*Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură, ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură.*” (Mat. 6, 19-20) „*Vindeți averile voastre și dați milostenie; faceți-vă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuținată în ceruri, unde fur nu se apropie, nici molie nu o strică.*” (Luca 12, 33) „*Faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt... Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv... Dați și se va da. Turna-vor în sânul vostru o măsură bună, îndesată, clătinată și cu vârf...*” (Luca 6, 35-38).

Pe pământ, omul este asemenea unui ostaș la război, el luptă în permanență pentru câștigarea bătăliei, iar plata celui care duce lupta cea bună, este Împărăția cerurilor. Împărăția lui Dumnezeu nu este din lumea aceasta. Viața pe pământ este efemeră. Sfinții nu se îngrijeau de lungimea vieții, ci de intensitatea ei.

Astfel că mulți dintre ei și-au dat viețile pe altarul nevoinței și nu duceau

grija zilei de mâine, ci se îngrijeau mai mult de cum să fie plăcuți în fața Lui Dumnezeu și folositori celor de alături. „Cel care vrea să fie cel dintâi între voi să fie slujitorul tuturor (Mt. 20,26); și iarăși Precum și Fiul Omului n-a venit sa I se slujească, ci să slujească.” (Mt. 20,28).

„Dacă luăm aminte de noi înșine, putem să ne mântuim căutând leacurile milosteniei, ca să ne vindecăm rănilile. Nu însănătoșează untdelemnul atât de mult trupul cât însănătoșează milostenia, sufletul; milostenia face sufletul de nebiruit.” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Dacă Dumnezeu a făcut toate acestea spre folosul nostru, oare nu se cade să îi oferim și noi ceea ce Își dorește, să-I arătăm dragostea? Ale Sale dintru ale Sale ... Dragostea se manifestă prin fapte concrete. Dumnezeu poate totul, dar un singur lucru nu își dorește: să ne priveze de propria libertate. Ne înfățișează posibilitatea mântuirii, însă rămâne la latitudinea noastră dacă dorim sau nu să luăm decizia potrivită. Când facem milostenie ne asemănăm Lui Dumnezeu, „M-am dat vouă pe Mine Însumi, ca precum v-am făcut Eu să faceți și voi” (In. 13,15), iar bucuria pe care o dobândim este una cerească. Sfântul Isaac Sirul: „Urmărește milostenia, care atunci când se va afla înlăuntrul tău, ia în tine chipul acelei sfinte Frumuseți cu care te-ai făcut asemenea”. Mântuitorul ne învață cum să facem ca milostenia noastră să fie bine primită: „Tu, dar, când faci milostenie, nu suna cu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii, în sinagogi și în ulițe, pentru ca să fie slăviți de oameni. Adevărat vă spun, că și-au luat răsplata.” (Mt. 6.2) „Ci tu, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta, pentru ca milostenia ta să fie făcută în ascuns; și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti.” (Mt. 6.2-4).

„Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului (Sol. 19, 17)”: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii” (Mat. 25, 31-34). Fiecare om poartă în sine, Chipul Lui Dumnezeu, Care ne-a creat. „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, (săracilor) Mie Mi-ați făcut” (Mat. 25, 35-40).

Solomon: „Cine își astupă urechea la strigătul celui sărman și el, când va striga, nu i se va răspunde (Pildele 21, 13)”. Atunci va zice și celor de-a stânga: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic”. Atunci vor răspunde și ei, zicând: „Doamne, când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?” El însă le va răspunde, zicând: „Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut”. (Mat. 25, 41-45), „Mila biruiește judecata.” (Iac. 2.13).

Mila este una din podoabele creștinului, ea acoperă mulțime de păcate. Să ne înfrumusețăm sufletul cu această haină a virtuții, căci adevărata bogăție constă în mărinimia inimii. Bogăția nu este un păcat, așa cum nici sărăcia nu este o virtute. Să fim așadar, buni chivernisitori ai propriei bogății, luând ca pildă, pe Dreptul Iov, Săracul Lazăr și pe alți sfinți care s-au silit a-și aduna comori nepieritoare.

Ioana Filipciuc
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep.Dr.Vasile Coman” din Oradea

Bibliografie:

1. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici în duminici și sărbători*, ed. Bunavestire, Bacău, 2005, p. 195.
2. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Două sute cincizeci de parabole*, ed. Egumenița, 2011, p. 34.

TIMPUL

Timpul este o dimensiune a Universului după care se orientează succesiunea ireversibilă a fenomenelor: durată, perioadă, zile sau măsură în ore.

Timpul este un subiect des abordat de către artiști, fiind prezentat în viziuni diferite, acest subiect le oferă o bogată sursă de inspirație. În lucrarea de față am abordat această temă și eu dar dintr-o perspectivă religioasă și am reprezentat-o vizual într-o manieră abstractă și modernistă pornind de la citatul Fericitului Augustin: „Fără îndoială, lumea a fost creată nu în timp, ci împreună cu timpul, căci ceea ce se face în timp, aceea se face după un timp, și înainte de un timp, după acel timp ce a trecut și înainte de acela care este viitor. Înainte de crearea lumii însă nu putea să nu fie un timp trecut, căci nu există nici o creatură în care mișcarea sau schimbarea ar fi decurs timpul, odată cu timpul să crească lumea, dacă la producerea ei s-a născut mișcarea sau schimbarea.”[1].

Dacă spunem timp, spunem lume iar dacă spunem lume spunem mișcare, deoarece lumea și-a primit existența prin creația în timp, iar timpul și-a luat începutul deodată cu lumea.[2] Timpul, fie în genere ca succesiune a lucrurilor, fie în special ca măsură a succesiunii mișcării creaturilor, este legat esențial de acestea. În momentul în care lumea își primește existența, începe și timpul, fiind strâns legat de mișcarea succesivă a fapturilor.[3] Dumnezeu etern, anterior lumii și nu temporal, cugetă din eternitate cele din lume, ca posibile legate de forma timpului.[4]

Timpul și spațiul sunt condițiile în care există lumea, creația întregă. Începutul lumii coincide cu începutul timpului, iar lumea există și avansează spre ținta ei finală în decursul

timpului. Timpul face parte constitutivă din lume.[5]

Timpul nu există fără lucruri în mișcare de aceea în această lucrare am folosit o compoziție dinamică. Deși categoriile timpului sunt mișcarea, schimbarea, trecerea de la una la alta nu li se poate opune nemișcarea, în variabilitatea statică. Dacă Dumnezeu viețuiește în eternitate, această eternitate vie trebuie să depășească opoziția timpului mobil și a eternității nemișcate.[6] Pentru a surprinde cât mai bine mișcarea am realizat o serie de cercuri concentrice care gravitează în jurul celor trei elemente sau simboluri.

Lumea a luat ființă în mod netemporal deoarece cu voia lui Dumnezeu s-a spus: „La început a făcut”. „La început”, prin excelență se întâlnește deodată consimțirea voii divine, Celui mai presus de timp cu apariția primei clipe a timpului. Timpul nu există decât prin relația lui cu voia lui Dumnezeu, timpul nu există de la sine, din eternitate fără voia divină ci își are originea în voirea divină. El nu numai că începe ci și durează prin voirea divină.[8] Dumnezeu crează lumea și timpul și rămâne în legătură cu ea prin voința lui. Așa cum prima clipă temporală are la bază eternitatea, dar nu eternitatea unei substanțe impersonale ci voia lui Dumnezeu, așa și în fiecare clipă ce urmează are la bază lui tot voia divină.[9] Dumnezeu cel etern Se așază într-o legătură cu ea și s-a pogorât la nivelul ei temporal, fără să înceteze de a rămâne totodată în eternitatea la care vrea să o ridice. Lumea nu e contrară eternității cum susține Origen, ea își are originea în eternitate și e destinată să se înveșnicească într-un fel de eternitate care nu e una cu cea a lui Dumnezeu.[10]

Lumea și omul au un început și vor avea și un sfârșit pentru că există în timp

și este legată de timp, lumea poate fi cugetată ca un întreg armonios.[11] Pentru a sugera prezența umanității, în lucrare am folosit clădiri urbane ca simbol al modernității, al progresului și al mișcării timpului. Lucrarea este realizată într-o tehnică mixtă, tehnica colajului însoțită de elemente grafice.

Pentru conștiința dumnezeiască, atributul cel mai esențial este reprezentat de conceptul veșniciei, iar pentru cel omenesc de istoricism.[12] Istoria este memoria omenirii despre sine însăși, ea nefiind doar o aducere aminte de trecut. Noi comparăm și măsurăm timpul, petrecem timpul în sufletele noastre dar nu putem spune că sunt trei timpuri: trecut, prezent și viitor. Fericitul Augustin susține o teorie din care reiese că timpul ar fi format dintr-un prezent din cele trecute, un prezent din cel prezent și un prezent din cele viitoare. Există prezentul celor trecute, adică amintirea sau memoria, prezentul celor prezente, adică clipa și prezentul celor viitoare, adică așteptarea. Sufletul are capacitatea, ca prin amintire, clipă sau așteptare să unească timpul în sine și să le facă prezente și concomitente. Amintirea nu readuce timpul înapoi, ci doar prezintă impresii și imagini. Așteptarea nu aduce viitorul însuși, ci doar anticipează experiențe și acțiuni viitoare prin imagini și reprezentări nedepline.[13]

Trecutul și viitorul unit rezultă prezentul, iar prezentul este unitatea dintre trecut și viitor. Luat ca moment al fluxului temporal, prezentul devine clipă, care apare și dispare în același timp. Pentru conștiința omenească, prezentul este insesizabil pentru că el este o clipă care apare mereu și imediat dispare.[14] Omul iubește trecutul, în pofida tragismului ireversibilității acestuia, iar viitorul îl atrage pe om prin visare și

idealism. În conștiința sa omul trăiește prin amintirea de trecut sau părerea de rău pentru el, și nădejdea în viitor.[15]

(Detaliu)

Cele trei elemente din lucrare simbolizează trecutul, prezentul și viitorul. Prima formă sferică de jos alcătuită din clădiri verzi simbolizează trecutul, iar datorită faptului că el poate fi și tragic am folosit o culoare rece. Sfera din mijloc simbolizează prezentul și datorită faptului că omul îl trăiește insesizabil, trăind clipa cu amintirea din trecut și nădejdea în viitor, am întrepătruns elementul care simbolizează trecutul cu cel al viitorului, prezentul fiind unitatea dintre trecut și viitor. Următoarea sferă apare cu clădirile galbene, galbenul simbolizând nădejdea în cele ce va să vină, sprânța în idealisme și vise. Toate cele trei elemente sunt încadrate într-o pânză aplicată, care încadrează compoziția într-un cerc, simbol al lumii. Oglinda aplicată în lucrare pe alocuri sau centrată în interiorul elementelor, înglobează o mistică aparte care dă naștere la diferite mituri și legende. În cartea Genezei din Biblie se spune că Dumnezeu a creat omul după propria Lui asemănare. Atunci

când ne privim în oglindă, vedem reflexia noastră, dublul nostru. Oglinda dă o imagine inversă a obiectului, este un obiect străin în care căutăm adevărul despre noi, de aceea ea apare ca simbol al virtuților și păcatelor. Se spune că ochii sunt oglinda sufletului, iar în Creștinism, Ochiul Lui Dumnezeu este înfățișat într-un triunghi. Prin oglinda lipită în diferite zone ale lucrării am dorit să sugerez oglindirea principiului Dumnezeiesc care este revărsat în lume.

Cu privire la cromatica lucrării, pentru simbolul timpului am folosit culoarea verde care realizează unirea dintre știință și credință. Liniștea culorii verzi este o liniște pământească diferită de cea solară sau cea cerească simbolizată de albastrul profund. În verde apar și tente albastrii, iar nașterea verdelui din galben și albastru seamănă cu amestecul dintre alb și negru, care apare în fundal și rezultă o nuanță de gri. Albul pierde consistența și da, în general un gri foarte vecin ca valoare morală cu verdele.

(Detaliu)

Diferența dintre gri și verde este radicală: griul este pasiv, inactiv, pe când galbenul și verdele folosite în lucrare sânt ca niște forțe ținute în șah care pot reveni activ. Dacă verdele absolut este scos din

echilibru, atunci urcă spre galben, înviorându-se.[16] În zidirea lui Dumnezeu prezentul este totodată și veșnicie. Veșnicia înglobează și trecutul și viitorul, mișcarea și statica, clipa și dăinuirea, nerepetatul și neschimbabilul. Veșnicia este absolută, unică și neschimbată. Veșnicia, spune Sfântul Grigorie Teologul nu este timp, nici parte a timpului pentru că este nemăsurată.[17] Numele de veac are mai multe sensuri: se numește timpul de o mie de ani, veac se numește toată viața prezentă. Veacul ce va să vie este însă fără de sfârșit. Lumea are șase veacuri, de la facere și până la sfârșit și învierea obștească a oamenilor, iar al optulea veac este veacul ce va să fie. Înainte de întemeierea lumii, când nu era soare care să despartă ziua de noapte, nu era un veac care să se poată măsura, ci un fel de mișcare și interval de timp care merge împreună cu cele veșnice pentru aceea Dumnezeu se numește și veșnic, dar și mai înainte de veșnicie, El a făcut însuși veacurile.[18] Se vorbește și de veacurile veacurilor pentru că cele șapte veacuri ale lumii prezente cuprind multe veacuri. Se vorbește de un singur veac pentru că cuprinde în el toate veacurile, viața veșnică și pedeapsa veșnică, se indică nesfârșirea veacului ce va să fie. După înviere timpul nu se mai numără cu zile și nopți, va fi o singură zi nesfârșită, când soarele dreptății va strălucii peste cei dreپți iar pentru cei păcătoși va fi o noapte adâncă, fără sfârșit. Cum e cu puțință să numere timpul celor o mie de ani ai apocalipsei origeniste pentru că Dumnezeu este singurul făcător al veacurilor, cel care a creat veacul și cel ce există înainte de veacuri.[19]

Tot ceea ce se întâmplă este temporal și se petrece în timp, dar totuși timpul poate fi considerat și ca o recapitulare a veșniciei. Există un timp pur, timpul care există în momentul începutului, un timp

Realizat de Maria – Corina Bront

repetabil. În duminici și sărbători timpul primordial este actualizat, iar timpul cotidian și cel al muncii este regenerat. În viața de zi cu zi timpul trece, îmbătrânește și se degenerează iar în sărbători el renaște din originea sa, de aceea se spune într-un cântec bisericesc german “ Laudă lui Dumnezeu, duminica vine la noi, săptămâna se reînnoiește”. [20]

Noi credincioșii participând la Sfânta Liturghie, regenerăm timpul. Timpul petrecut la slujbele bisericii capătă o altă dimensiune, una spirituală și sacră. Este repetabil și se renaște din originea sa înlocuindu-l pe cel îmbătrânit și degenerat pe care îl petrecem în viața de zi cu zi, timpul cotidian. Un exemplu este praznicul Nașterii Domnului în acest caz, în toți anii Hristos revine pe pământ acolo unde suntem adunați și noi credincioșii.

Trebuie sa ne îngrijim de felul în care ne petrecem timpul datorită faptului că timpul petrecut, temporalitatea e pus în strânsă legătură cu veșnicia. De cum ne vom petrece timpul și îl vom ști chivernisi, va depinde și starea noastră din veșnicie.

*Maria - Corina Bronț
Facultatea de Arte,
Universitatea din Oradea*

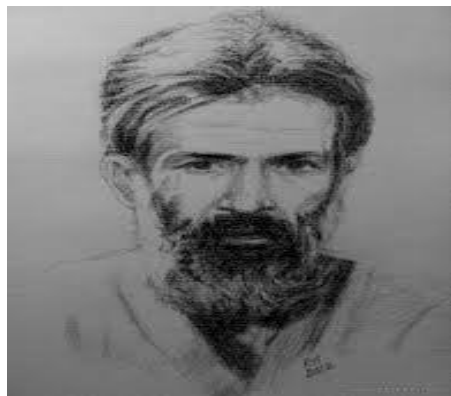
Note:

- [1] Fericitul Augustin, Decivitate Dei, n. 4,2 pl.41
- [2] Hristus Andrusos, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, Ed.Tipografiei Arhiecezane Sibiu, 1930, p.107.
- [3] Ibidem, p.105.
- [4] Ibidem, p. 113.
- [5] Pr. Prof. Dr. Dumitru Radu, *Îndrumări Misionare*, E.I.B.M.B.O.R, 1986, București, p.138.
- [6] Dr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, E.I.B.M.B.O.R, București, 2003, p. 350.
- [7] Ibidem, p. 345.
- [8] Ibidem, p.346.
- [9] Ibidem, p.349.
- [10] Ibidem, p.344.

- [11] Pr. Prof. Dr. Dumitru Radu, *Îndrumări Misionare*, E.I.B.M.B.O.R, București, 1986, p.140.
- [12] Nikolaie M. Tarabukin, *Sensul icoanei*, trad. Vladimir Bulat, Editura Sophia, București, 2008, p.58.
- [13] Jurgen Moltman, *Dumnezeu în creație*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 131.
- [14] Nikolaie M. Tarabukin, *Sensul icoanei*, Editura Sophia, București, 2008, p.57.
- [15] Ibidem, p. 58.
- [16] Liviu Lăzărescu, *Culoare în artă*, Editura Polirom, București, 2009, p. 50.
- [17] Nikolaie M. Tarabukin, *Sensul icoanei*, Editura Sophia, București, 2008, p.57.
- [18] Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatică*, E.I.B.M.B.O.R., 2005, București, p. 51.
- [19] Ibidem, p. 52.
- [20] Jurgen Moltman, *Dumnezeu în creație*, trad. Pr. Drd. Sorin Bugner, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 145.

CONSTANTIN BRÂNCUȘI (1876 – 1957)

“Am șlefuit materia pentru a afla linia continuă. și când am constatat că n-o pot afla, m-am oprit; parcă cineva nevăzut mi-a dat peste mâini”.
(Constantin Brâncuși)

În data de 19 februarie 1876 se naște în satul Hobița, județul Gorj cel mai mare sculptor pe care l-a avut România vreodată. Și-a început existența într-o familie modestă fiind al șaselea copil al lui Radu Nicolae Brâncuși si al Mariei

Brâncuși. Copilăria i-a fost marcată de dese plecări de acasă și ani întregi petrecuți în ucenicie în ateliere de boiagerie, prăvălii și birturi.

Pentru a începe cu anii care i-au marcat arta am decis să „sar” direct la anul 1892 când Brâncuși la vârsta de 16 ani se angajează ca băiat de prăvălie la magazinul de „mărfuri și coloniale” al lui Ion Zamfirescu. Urmează ulterior școala de meserii din Craiova, ajutat de Zamfirescu și de clienții acestuia, unde învață pe lângă mecanică și tâmplărie, turnătorie, prelucrarea metalelor, rotărie și sculptură în lemn. Aceste noi obținute deprinderi îi vor fi indispensabile în imediată perioadă a vieții sale.

Între 1894 și 1898 își continuă studiile, devine bursier și este admis la specializarea de sculptură în lemn. După ce își termină studiile la Craiova, vine la București unde se înscrie la școala Națională de Arte Frumoase. În primii doi ani (1900 – 1902) realizează prima sa lucrare importantă și anume *Ecorseu*, lucrare realizată cu ajutorul doctorului Dimitrie Gerota, pentru care primește medalia de bronz. Cu toate acestea doar în 1903 primește prima sa comandă pentru un monument public, bustul generalului medic Carol Davila, care va fi singurul monument public al lui Brâncuși expus în țară. Acest bust a fost comandat de un consiliu format de fostul său profesor Dimitrie Gerota, pentru a-l ajuta să-și plătească drumul până la Paris. Plata avea să fie împărțită în două tranșe, prima tranșă la începerea lucrării iar cea de-a doua tranșă la terminarea ei.

La prezentarea bustului în fața consiliului a avut parte de o reacție nesatisfăcătoare din partea acestora care au avut opinii diferite asupra caracteristicilor fizice ale generalului cerând: unii micșorarea nasului sau poziționarea într-un mod diferit a

epoleților.

Auzind aceste critici Brâncuși se înfurie și iese din sală enervat de inabilitatea acestora de a percepe sculptura. Nu mai cere ce-a de-a doua tranșă a banilor și decide să parcurgă drumul până la Paris pe jos. Întrebat ulterior despre acest incident el l-a comentat astfel: *„Ar fi fost o muncă ușoară, dar ca de prostituată, care mi-ar fi adus cei câțiva bani cât îmi trebuiau ca să-mi plătesc un bilet de drum de fier până la Paris. Dar ceva care se înnăscuse în mine și pe care simțeam că crește, an de an de câțiva în rând, a izbucnit năvalnic și nu am mai putut răbda. Am făcut stânga-mprejur, fără nici un salut militar spre marea panică și spaimă a doctorului Gerota, de față... și dus am fost, pomenind de mama lor.”*

Se ambiționează și își urmează „visul” iar în 1904 pornește la Paris pe jos, dar nu înainte de a-și lua rămas bun de la mama sa de la Hobița. Se oprește o perioadă la Budapesta iar mai apoi la Viena, unde și lucrează ca și decorator de mobilier. Tot la Viena vizitează muzee cu opere de artă inaccesibile în România, tot aici „face cunoștință” cu sculpturile egiptene care îi vor influența munca mai târziu.

Din Viena pornește spre München, iar după 6 luni pornește pe jos spre Bavaria și Eleveția iar în cele din urmă Langres în Franța. În apropiere de Luneville este prins de o ploaie torențială și se îmbolnăvește critic de pneumonie, dar este admis într-un spital de maici.

După perioada de recuperare își dă seama că nu mai are puterea necesară de a parcurge drumul pe jos până la Paris, așa că ultima bucată a drumului o parcurge cu trenul. O dată ajuns la Paris este admis la *École Nationale Supérieure des Beaux-Arts* unde lucrează în atelierul lui Antonin Mercie până în 1906 când

atinge limita de vârstă și se vede nevoit să părăsească școala.

Este cooptat să lucreze în atelierul marelui sculptor Auguste Rodin, dar refuză, spunând celebra frază; „*Rien ne pousse à l'ombre des grands arbres*” (La umbra marilor copaci nu crește nimic).

Opera:

Abia acum, o dată ajuns la Paris geniul lui Brâncuși va fi cu adevărat recunoscut. Își expune lucrările la Paris în 1906 la galeriile *Société Nationale des Beaux-Arts* și la *Salon d'Automne*.

În 1907 realizează o primă versiune a *Sărutului*, lucrare care va fi reluată în diferite forme până în 1940. În decursul aceleiași an reușește să-și închirieze un atelier în Rue De Montparnasse și face cunoștință cu avangarda artistică pariziană de început de secol XX.

Face cunoștință cu artiști precum Guillaume Apollinaire, Fernand Léger, Amedeo Modigliani, Marcel Duchamp. Până în anul 1914 participă cu regularitate la expoziții atât la Paris cât și la București inaugurând lucrările, *Păsări Măiestre*, *Domnișoara Pogany* și *Muza Adormită*. În decursul aceleiași an își deschide prima expoziție în Statele Unite Ale Americii în New York, expoziție care are un succes răsunător. Sculptorul vinde mai multe lucrări, asigurându-și astfel o existență materială prielnică creației artistice.

Până în 1940 activitatea lui Brâncuși se desfășoară în toată splendoarea ei. Operele sale de seamă din ciclul *Pasărea în văzduh*, ciclul *Ovoidului* precum și sculpturile în lemn datează din această perioadă. În același timp, Brâncuși participă la cele mai importante expoziții colective de sculptură din Statele Unite ale Americii, Franța, Elveția, Olanda și Anglia.

În atelierul său din Impasse Ronsin din inima Parisului Brâncuși a reușit să-și

creeze o lumea sa, o lume românească. Muzeul Național de Artă Modernă din Paris deține un număr mare de creații ale artistului, lăsate prin testament României, dar acceptate cu bucurie Franța, după refuzul guvernului comunist al anilor 1950 de a-i accepta lucrările. Din păcate în perioada comunistă Brâncuși e denigrat fiind numit unul din reprezentanții *formalismului burghez cosmopolit*.

Abia la 15 ani de la aceste incidente Brâncuși a fost “*redescoperit*” ca geniu iar lucrările sale din ansamblul monumental de la Targu-Jiu cu *Coloana (recunoștinței) fără sfârșit*, *Masa tăcerii* și *Poarta sărutului* au fost amenajate și îngrijite după ce au fost lăsate în paragină mai bine de 25 de ani, ba mai mult la un moment dat s-a pus problema dărâmării lor de către guvernul comunist.

În anul 1957 pe patul de moarte îl cheamă pe arhiepiscopul Teofil, preot la biserica ortodoxă, se împărtășește și spovedește iar mai apoi îi spune că “*mor cu inima tristă pentru că nu mă pot întoarce în țara mea*”. La 16 martie 1957 moare marele sculptor Constantin Brâncuși și este înmormântat în cimitirul Montparnasse din Paris.

“*Nu putem să-l ajungem niciodată pe Dumnezeu, însă curajul de a călători spre el rămâne important.*”

(Constantin Brâncuși)

Claudiu Tamaș
Facultatea de Istorie, Relații
Internaționale, Științe Politice și Științele
Comunicării, din cadrul
Universității din Oradea

Bibliografie:

1. *Brâncuși, o biografie*, Alexandru Buican, Editura Artemis, București, 1993
2. *Brâncuși*, Ionel Jianu, Editura Dacia, Cluj, 2003

ACTA UN PROIECT INCENDIAR

Scurt istoric

Acordul comercial de combatere a contrafacerii (Anti-Counterfeiting Trade Agreement, abreviat ACTA) este un tratat comercial plurilateral propus ca răspuns la „creșterea globală a comerțului cu bunuri contrafăcute și lucrări protejate de drepturi de autor”. Domeniul de aplicare al ACTA este larg, și include contrafacerea bunurilor fizice cât și „distribuirea prin internet și tehnologia informației”.

În octombrie 2007 Statele Unite, Comunitatea Europeană, Elveția și Japonia au anunțat că vor negocia ACTA. Mai mult, următoarele țări s-au alăturat negoceirilor: Australia, Coreea de Sud, Noua Zeelandă, Mexic, Iordania, Maroc, Singapore, Emiratele Arabe Unite și Canada.

Negocierile ACTA au fost secrete pînă pe 22 mai 2008 cînd un document despre tratatul propus fost publicat pe Wikileaks, iar în scurt timp și ziarele au scris despre negocierile secrete.

Din 23 august 2011, textul acordului se regăsește oficial pe site-ul Comisiei Europene. Acesta este disponibil în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene și conține 51 de pagini. Titlul oficial al documentului este Acord comercial de combatere a contrafacerii între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, Australia, Canada, Japonia, Republica Coreea, Statele Unite Mexicane, Regatul Maroc, Noua Zeelandă, Republica Singapore, Confederația Elvețiană și Statele Unite ale Americii.

Prin ACTA, furnizorii de internet vor deveni un fel de “politie” a lumii virtuale. Ei vor avea drepturi nebanuite în acest sens. Alte persoane special autorizate vor avea dreptul de a dispune masuri și

sanțiuni împotriva utilizatorilor de internet cum ar fi: stergerea websitesite-urilor, domeniilor ori subdomeniilor care încalca prevederile ACTA.

De asemenea, după aplicarea proiectului ACTA, în aeroporturi, calatorii vor avea obligatia sa-si supuna laptopurile, telefoanele, Ipad-urile si tabletele la control in scopul depistarii programelor software, muzicii, jocurilor, filmelor si pozelor piratate/contrafăcute.

Masurile si sanctiunile ce vor putea fi dispuse conform ACTA vor transforma Internetul intr-un loc virtual in care utilizatorii isi vor permite doar sa citeasca presa si sa scrie pe forumuri, adica un loc similar barfei de pe marginea santului de alta data. ACTA loveste crunt in drepturile si libertatile omului (inclusiv incalca viata privata), limiteaza drastic posibilitatea de informare si totodata genereaza abuzuri din partea celor ce ar trebui sa supravegheze aplicarea corecta a tratatului.

Decizia Curții Europene de Justiție

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a decis pe 16 februarie 2012 că administratorul unei rețele online (provider-ul) nu poate impune o supraveghere a utilizatorilor pentru prevenirea utilizării ilicite a materialelor audio și video. Această decizie este motivată de încălcarea unor drepturi precum dreptul la protecția datelor cu caracter personal, dar și libertatea de a primi și de a transmite informații. Toate aceste drepturi sunt protejate prin Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Demisia lui Kader Arif

Raportorul Parlamentului European, francezul Kader Arif, a demisionat,

denunțând negocierile cu privire la acest text controversat pe care l-a calificat drept o "mascaradă".

Kader Arif a declarat că "nu a mai văzut niciodată până acum asemenea manevre" din partea oficialilor care pregătesc tratatul. Pentru a intra în vigoare, este necesar ca tratatul să fie ratificat de Parlamentul European (PE). O dezbatere în acest sens este programată în iunie. Arif a criticat dur eforturile depuse în vederea avansării unor măsuri înainte ca dezbaterile să aibă loc.

"Condamn întregul proces care a condus la semnarea acestui acord, și anume lipsa consultării societății civile, lipsa transparenței încă de la începutul negocierilor, întârzieri repetate ale semnării textului fără nicio explicație, respingerea recomandărilor PE așa cum au fost formulate într-o serie de rezoluții. Acest acord poate avea consecințe majore asupra vieții cetățenilor. Cu toate acestea, se face totul pentru a împiedica PE să își spună cuvântul. Vreau să lansez un semnal de alarmă puternic opiniei publice despre această situație inacceptabilă. Nu voi lua parte la această mascaradă", scrie Arif, motivându-și demisia.

ACTA – furtuna într-un pahar cu apă

Victor Constantinescu, fost membru al grupării WHITE HAT, a fost unul din cei doi experți de securitate informatică recunoscuți de MS Romania, în prezent fiind auditor de drept în INM. El considera că protestele și controversele create pe marginea acestui subiect sunt exagerate și vin din necunoașterea legii, acum desecretizată în forma ei finală. Principalele lui argumente sunt:

- textul este intenționat foarte generalist pentru că nu poate sincroniza toate legislațiile statelor vizate, acestea bazându-se pe sisteme de justiție complet

diferite și astfel se lasă acestora sarcina de a crea mecanisme care să rezolve problemele exprimate.

- furnizorii de internet nu mai sunt constrânși să filtreze și să analizeze traficul, în forma finală a legii, urmare a deciziei Curții Europene de Justiție.

- în momentul de față, potrivit legislației naționale, puteți face teoretic închisoare pentru descărcarea unui film pe DC++ sau de pe Tracker-ul de torrent preferat.

Prin urmare, vă pot fi interceptate convorbirile și comunicațiile electronice, puteți fi supravegheați sau se poate chiar efectua o percheziție domiciliară, numai pentru faptul că descărcați materiale protejate de drepturile de autor.

Prof. Radu Németh

Colegiul Tehnic

„Constantin Brâncuși”, Oradea

Referințe bibliografice:

1. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/ro/11/st12/st12196.ro11.pdf>

2. <http://www.jurnalul.ro/special/acta-602762.htm>

3. <http://ro.wikipedia.org/wiki/ACTA>

CONSIDERAȚII PRIVIND ANTINOMIA SCIENTISM-METAFIZICĂ

În viziunea lui René Descartes, totul se poate explica în natură doar prin intermediul legilor proprii întinderii și mișcării, fiind astfel eliminate orice cauze de natură metafizică, proprii gândirii medievale.[1] Țevi, resorturi, pârgșii, modele ale mecanicii hidraulice au fost des asociate, în literatura vremii, corpului omenesc: „Corpul se configurează ca o mașină hidraulică în care spiritele animale ce trec prin nervi exercită funcția apei”.[2] În consecință, spre sfârșitul secolului al XVII-lea,

putem vorbi de existența unei paradigme destul de bine încheiate, dominate de ceea ce numim în mod curent „mecanicism clasic”. Acesta își propunea să explice, folosind un limbaj matematic sofisticat, realitatea, pornind numai de la relațiile dintre particulele aflate într-o mișcare care se supune legilor mecanicii newtoniene. Concepția mecanicistă a fost extinsă la întregul Univers, descris ca un „ceasornic imens” care, fie necesită o întoarcere periodică (cum considera Newton), fie funcționează perpetuu și precis (cum credea Leibniz).[3] Sintetic, din perspectiva filosofiei mecaniciste, o cauză într-un punct dat poate genera un efect într-un punct infinit apropiat și, invers, fiecare efect într-un punct dat are o cauză într-un punct infinit apropiat.[4] Astfel, două puncte, oricât ar fi de depărtate, pot fi legate prin aceste „lanțuri cauzale”. Ecuatiile fizicii clasice sunt construite în așa fel încât, dacă se cunosc condițiile inițiale (pozițiile și vitezele), starea fizică a unui sistem poate fi prezisă complet în oricare moment ulterior.

În concluzie, în mecanica newtoniană toate procesele sunt complet reversibile, predictibile,[5] orice descriere având un pronunțat caracter determinist.

Heisenberg subliniază hotărâtoarea influență pe care a avut-o separarea carteziană între Eu, Lume și Dumnezeu la formarea științei moderne: „mecanica lui Newton, ca și toate celelalte părți ale fizicii clasice bazate pe acest model, pornesc de la ideea că Lumea poate fi descrisă fără a ne referi la Dumnezeu sau la noi înșine”.[6]

Separarea între subiectul cunoscător și obiectul cunoașterii se va dovedi, în prima jumătate a secolului XX, artificială, forțată, incapabilă să explice natura complexă a realității. Urmarea firească a acestei paradigme științifice

este diminuarea progresivă a dimensiunii transcendente a cunoașterii, subțierea rădăcinilor metafizice ale teoriilor științifice, ajungându-se la o desacralizare a naturii, „Dumnezeu devenind o simplă ipoteză”, transcendența Universului fiind „izgonită în tenebrele iraționalului și superstiției”.[7]

De la Platon până la Descartes, cunoașterea filosofică și științifică a fost strâns legată de metafizică: „Întreaga filosofie e ca un arbore ale cărui rădăcini sunt metafizica, al cărui trunchi e fizica, iar ramurile care ies din acest trunchi sunt toate celelalte științe, care se reduc la trei principale, anume medicina, mecanica și morala.”.[8] Locke însă va afirma că toate ideile pe care le avem sau le putem avea provin doar din experiență, pe două căi distincte: fie pe calea exterioară, a senzațiilor, fie pe cea interioară, a reflecției.[9] Prin urmare, filosofia trebuie să se limiteze la experiență, lăsând la o parte problemele transcendente, pe care nu le poate soluționa. Hume a lărgit fisura creată între știință și metafizică, considerând că orice enunțuri a priori privind realitatea, izvorâte din gândirea pură, depășesc limitele intelectului,[10] metafizica fiind considerată „un teren al sofismelor și al iluziei”.[11]

Scepticismul lui Hume a avut o considerabilă influență asupra filosofiei iluministe franceze a secolului al XVIII-lea și, nu în ultimul rând, asupra pozitivismului secolului al XIX-lea, Auguste Comte văzând în Hume principalul său precursor. Perspectiva pozitivistă a lui Comte este una profund antimetafizică, generând apariția scientismului, care a marcat a doua jumătate a secolului al XIX-lea: „știința și rațiunea științifică sunt singurele norme ale valorilor și vor explica într-o

zi lumea, în totalitatea ei”. [12] Pentru o inteligență care ar putea cunoaște toate forțele care acționează în natură, la un moment dat, „nimic nu ar fi nesigur, iar viitorul, ca și trecutul, i-ar fi prezente înaintea ochilor”. [13]

Catalizatorul acestui optimism raționalist, care a dobândit dimensiuni considerabile în secolul al XIX-lea, a fost revoluția industrială. [14] În anii '50-'60 ai secolului trecut însă, va începe decăderea ireversibilă a imperiului realismului industrial. Tehnologia nu mai e considerată o „locomotivă a progresului”, ci mai degrabă „o forță apocaliptică ce distruge deopotrivă libertatea umană și mediul natural”. [15] Sistemul devenise împovărător. Măreția scientismului s-a dovedit a fi o iluzie. În loc să elibereze, „realismul industrial a creat propria lui închisoare, o mentalitate industrială care disprețuiește sau ignoră ceea ce nu poate cuantifica, care laudă fervent rigoarea critică și pedepsește imaginația, care-i reduce pe oameni la unități protoplasmice simpliste, care caută o soluție inginerescă oricărei probleme”. [16] Fisurile apăruseră, de fapt, mai devreme, generând o criză a științei (în special a fizicii) și filosofiei (în particular a logicii), încă din primii ani ai secolului XX. Criza era, în fond, una a sensului și a rațiunii.

Prof. Berian Eva Abigail

Colegiul Tehnic

„Constantin Brâncuși” Oradea

Note:

- [1] Berian, 2011, p.11.
- [2] Rossi, 2004, p. 169.
- [3] Berian, 2011, p. 12.
- [4] Nicolescu, 1999, p. 16.
- [5] Gershenson, 2005, pp. 47-48.
- [6] Heisenberg, 1971, p. 89.
- [7] Nicolescu, 1999, p. 17.
- [8] Descartes, 2000, p. 72.
- [9] Locke, 1961, p. 81.
- [10] Hume, 1987.
- [11] Braunstein, 1997, p. 178.

[12] Russ, 2002, p.199.

[13] Laplace, 1814, p. 32.

[14] Toffler, 1983, pp. 48-50.

[15] *Idem*, p. 400.

[16] *Ibidem*, p. 163.

Bibliografie:

- 1. Berian, S., Mătieș, V., *Transdisciplinaritate și mecatronică*, Editura Curtea Veche, București, 2011
- 2. Braunstein, F., Pépin, J-F., *Marile doctrine*, Editura Antet, Oradea, 1997.
- 3. Descartes, R., *Principiile filosofiei, Scrisoare-prefață*, Editura IRI, București, 2000.
- 4. Gershenson, C., Heylighen, F., „How Can We Think the Complex?” în: Richardson, K.A. (ed.), *Managing Organizational Complexity: Philosophy, Theory and Application*, Information Age Publishing, Greenwich, pp. 47-62, 2005
- 5. Heisenberg, W., *Physique et philosophie*, Éd. Albin Michel, Paris, 1971.
- 6. Hume, D., *Cercetare asupra intelectului omenesc*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.
- 7. Laplace, P.S., *Essai philosophique sur les probabilités*, Gauthier-Villars, Paris, 1814.
- 8. Locke, J., *Eseu asupra intelectului omenesc*, Editura Științifică, București, 1961.
- 9. Nicolescu, B., *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Editura Polirom, Iași, 1999
- 10. Rossi, P., *Nașterea științei moderne în Europa*, Editura Polirom, Iași, 2004.
- 11. Russ, J., *Panorama ideilor filosofice. De la Platon la contemporani*, Editura Amarcord, Timișoara, 2002.
- 12. Toffler, A., *Al treilea val*, Editura Politică, București, 1983.

UNIREA DE LA 1918

1 Decembrie 1918

O caracteristică fundamentală a istoriei poporului român o constituie lupta tenace și neîntreruptă pentru unitate statală. Ea își găsește temeiul în însăși ființa acestui popor, în geografia, istoria, limba și civilizația sa.

Hotărârea de intrare a României în război a fost adusă la cunoștința poporului printr-o proclamație în care se evocau faptele înaintașilor, care au realizat statul român prin unirea Principatelor, au cucerit independența de stat a țării, au consolidat, prin munca lor, viața națională.

Documentul sintetiza obiectivul urmărit prin intrarea în război: *“Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: Unirea românilor de pe cele două părți ale Carpaților.”*

Alegerea orașului Alba Iulia nu a fost întâmplătoare; el devenise orașul simbol al luptei românilor pentru unitate și dreptate. El amintea de originea latină a românilor fiind unul din cele mai înfloritoare orașe ale Daciei Romane, de unirea înfăptuită de Mihai Viteazul în 1600, care-și stabilise reședința aici, de martiriul lui Horea, Cloșca și Crișan, de detenția lui Avram Iancu, figuri legendare ale istoriei poporului român.

În zilele următoare în toate județele locuite de români s-a desfășurat o amplă activitate vizând alegerea sau desemnarea delegaților pentru Adunarea Națională din 1 decembrie 1918. Paralel cu desfășurarea alegerilor și desemnarea deputaților, au fost adresate călduroase apeluri către populație de a participa în număr cât mai mare la festivitățile din Alba Iulia.

Un astfel de apel cerea locuitorilor Transilvaniei să vină la Alba Iulia *“cu miile, cu zecile de mii”* pentru a jura *“că nedespărțiți vom fi și uniți rămânem de aici înainte cu frații noștri pe tot cuprinsul pământului românesc sub una și nedespartită cârmuire”*.

Deplasarea spre Alba Iulia s-a făcut într-o atmosferă de mare însuflețire patriotică. Se călătorea cu trenul, cu

căruța, pe jos, fiecare cum putea, animat de dorința de a ajunge neapărat la Alba Iulia și a fi prezent la cea mai mare sărbătoare a poporului român.

Deplasarea nu s-a produs însă fără incidente, Adunarea Națională de la Alba Iulia, având martirul ei: tânărul Ioan Arion a fost secerat de gloanțe în gara Teiuș în timp ce flutura un mare steag românesc. Vechii stăpâni nu se împăcau cu gândul că Transilvania se unea cu România și încercau să țină roata istoriei pe loc.

Conform celor stabilite, fiecare comună a venit la Alba Iulia cu steagul tricolor, cu tăblițe având scris numele localității. Oamenii - bărbați și femei, tineri și bătrâni, țărani, muncitori, intelectuali, meseriași, comercianți etc.- erau îmbrăcați în haine de sărbătoare și împodobiți cu cocarde tricolore.

În noaptea de 30 noiembrie spre 1 decembrie puțini au dormit. Unii fiind găzduiți de localnici în case și în curți au putut să se odihnească după drumul lung și greu parcurs până la istorica cetate. Cei mai mulți au rămas pe platou, discutând cu înflăcărare la lumina focurilor ce nu au conținut să ardă până dimineată. Evident, se discuta hotărârea ce urma să fie luată și care trebuia să pună capăt pentru totdeauna aspirării străine.

Încă din zorii zilei de 1 decembrie la Alba Iulia se împărțeau ziarele care salutau pe participanți și hotărârea istorică pe care Adunarea Națională avea să o adopte. Astfel în ziarul *“Unirea”* se putea citi *“Voința națională care cu atâta putere zvăcnește astăzi din toate păturile societății românești [...] e chemată să arate că ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă, noi avem să o înfăptuim pentru veșnicie”*.

Ziua de 1 decembrie s-a încheiat într-o atmosferă de bucurie generală. Era

bucuria împlinirii unui ideal care animase dintotdeauna poporul român, pentru care dăduse, de-a lungul secolelor, jertfe nenumărate, și care devenise realitate. În aceeași zi, în toate orașele și satele Transilvaniei avuseseră loc adunări, “*mici Alba Iulii*” în care românii și-au exprimat voința de unire.

Cu excepționala-i putere de sinteză, Nicolae Iorga aprecia că, fără a uita pe nimeni din cei care au colaborat la marea faptă a Unirii “*de la general și de la fruntaș ardelean, până la ultimul ostaș și țaran, omagiul recunoștinței noastre să se îndrepte azi către poporul acesta întreg de oriunde și din toate vecurile, martir și erou.*”

*Claudiu Tamaș
Facultatea de Istorie, Relații
Internaționale, Științe Politice și Științele
Comunicării, din cadrul
Universității din Oradea*

Bibliografie:

Ioan Scurtu, „*Alba Iulia 1 Decembrie 1918*”, Editura Sport-Turism, București, 1988

CLIPA

Tu trăiești năuc în lume, fără gând de tihnă,
Irosind mărunta-ți clipă în a vieții trudă,
E târziu, și-acuma timpul, vine să te prindă,
Fără suflet, fără soare, amărât și-n umbră.

Obosit, în goana vieții, ești îngândurat,
Observând căci clipa zilei ți s-a terminat,
Și ți-ai pus o întrebare: “Ce ți-ai adunat?”
În această viață scurtă: „Ce ti-a bucurat?”

Fie că-ai fost om sărac, fie înstărit,
Tot ce ieri te-a bucurat, azi e un nimic.
Fie că ți-ai strâns averi, fie c-ai mâncat,

Locul unde te vei duce, nu asta-contat.

Sufletul ți se întoarce de unde-a venit,
Iarăși trupul îți rămâne, în lut, purezit.
Tot ce ai în astă viață, nu mai e al tău,
Iar în loc de-a face bine, ai făcut mult rău.

Fie de ești om bătrân, fie în puteri,
Fie că ți-ai strâns aici, pe pământ averi.
Locul unde vei pleca, te vei duce gol
Haină-ți va fi fapta ta, ea te face om.

De va fi o faptă bună, sau de va fi rea,
Tu vei fi răspunzător pentru fapta ta,
Fapta te va putea face, bogat sau sărac,
Locul unde te vei duce, vei fi judecat.

Măsurată-ți va fi clipa, cum, ai petrecut,
În această viață scurtă, tot ce ai făcut.
Fie de ai strâns averi, fie-ai fost sărac,
Fapta ta îți va rămâne, singurul talant.

Omule trăiește-ți clipa, în belșug și trudă,
Însă nu uita căci moartea, vine să te ducă.
Fapta îți va fi răsplata, sus în veșnicie,
Dacă ea îți va fi bună, vei fi-n bucurie.

*Maria-Corina Bronț
Facultatea de Arte,
din cadrul Universității din Oradea*

A FI PLĂCUT CELOR DIN JUR PE STRADĂ

Strada (în sensul cel mai larg): un loc în care nu ne putem eschiva de sub privirea și atenția celor din jur. Se pune întrebarea: nu scapă adeseori regulilor de educație? De ce, uneori, rămâne ea locul în care se revarsă cuvintele nepotrivite, limbajul refuzat de cel mai indulgent tipar? De ce rămâne locul preferat al

necioplitului? Îl vedem, parcă, și în acest moment în multiplele lui ipostaze.

Necioplitul a ieșit la plimbare: feriți-vă din calea lui pentru că nu cunoaște decât drumul drept. Nu ocolește femeile, bătrânii, copiii. Toți trebuie să se dea la o parte. El este „cineva”. Pe trecerea de pietoni nu se grăbește, toate mașinile trebuie să aștepte până trece el. Când termină țigara, aruncă restul pe jos; dacă nu fumează, mănâncă pe trotuar; când sunt în grup și vorbesc pe stradă, necioplții folosesc mai ales glasul, nu mintea. Vor sta la „șuietă” unde-i mai aglomerat pentru că lor nu le pasă, sunt dintr-o...bucată. La cumpărături, nu stau la rând, nu le vine pe „profil”. Trec peste „cadravele” și nervii vânzătoarelor, ale celorlalți cumpărători. În restaurant, eventuala absență a calității băuturilor o înlocuiesc prin cantitate. Și atunci e timpul ca ceilalți să dispară, pentru că își dau „drumul”. În compartimentul vagonului fumează chiar dacă este interzis. La spectacole, în holuri etc. Râd zgomotos, fluieră. Mă rog, să se știe că există. Iată de ce, bunul simț, măsura în atitudini, gesturi se impun cu deosebită acuitate aici, pe stradă.

Strada arată cel mai adesea cât suntem de civilizați, educați, formați.

Câteva lucruri care nu trebuie uitate în nici un caz:

- Pe stradă, un om politicos este un om prevenitor. A ajuta indiferent pe cine are nevoie de ajutorul d-voastră (dar în special bătrânii, femeile și copii) este mai mult decât un simplu act de politețe. Este o obligație.

- Pe stradă, locul de onoare, în ordinea priorității, este la dreapta.

- Pe stradă nu se scuipă, nu se aruncă hârtii, resturi, ambalaje (decât în locurile indicate).

- Un om civilizat nu se oprește în stradă pentru a-și lega șiretul.

- Este strict interzis a acosta pe stradă un necunoscut și, cu atât mai mult, o necunoscută.

- Soția sau prietena nu se țin niciodată spre partea carosabilă.

- Gestica exagerată denotă serioase goluri de comportament.

- Femeile nu pot fuma pe stradă și nici bărbatul care însoțește o femeie.

- La urcarea sau coborârea din mijlocul de transport, bărbatul acordă întâietate. „Aglomerarea” este o scuză primitivă.

- Într-un taxi, locul de onoare este în spate. În cazul în care, în afara șoferului, sunt încă trei persoane, locul de onoare este cel din față de lângă șofer.

- În mașina proprie, locul de onoare este cel de lângă șofer.

Paul Țop

EVENIMENTE

Proiectul Student pentru student

Asociația „Gheorghe Șincai” a studenților în istorie, în colaborare cu Universitatea din Oradea, ELSA Oradea, Asociația Studenților Psihologi din Oradea, Asociația Studenților de la Relații Internaționale și Studii Europene și AIESEC Oradea au organizat (miercuri, 19 decembrie 2012), Balul fulgilor de nea, în cadrul proiectului

„Student pentru student”, manifestare aflată la ediția a II-a.

Acest bal reprezintă un eveniment caritabil în cadrul căruia, sumele de bani colectate vor fi donate unor studenți cu probleme medicale grave și o situație materială precară.

Întreg evenimentul a fost precedat de un eveniment cultural desfășurat la Biblioteca Universității din Oradea, o seară de lectură intitulată *Dialoguri de Suflet*, organizat de Cercul Studențesc *NIHIL SINE DEO*, proiect coordonat de Conf. Univ. Dr. Simona Trip și Pr. Prep. Univ. George Indrecan.

Balul s-a desfășurat la Casa de Cultură a Sindicatelor, începând cu ora 18.00. Petrecerea „Balului fulgilor de nea” a fost precedată de un târg de iarnă, care a avut loc în holul Casei de Cultură a Sindicatelor, unde studenții au expus spre vânzare obiecte de Crăciun confecționate manual și altele daruri.

„Balul fulgilor de nea” a conținut mai multe momente artistice, printre care colinde, dansuri și recitaluri de poezii. De asemenea, au fost prezentate și cazurile sociale pentru care se strâng donațiile.

Pe scenă au urcat soliști de muzică ușoară și populară, precum și grupuri de colindători și de cântări religioase. Au fost prezente momentele de dans, atât dans de societate, dar și dans tradițional, două prezentări de modă, una modernă și una de veșminte tradiționale, iar din peisaj a lipsit o piesă de teatru și un moment artistic bilingv (română-engleză) oferit de AIESEC.

Evenimente importante în cadrul Bisericii Ortodoxe Române

În data de 29 Octombrie a anului curent a avut loc, la Reședința Patriarhală, sub președenția Prefericului

Părinte Daniel, ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În deschiderea ședinței, Preafericitul Părinte Daniel, a precizat faptul că prioritatea Bisericii Ortodoxe Române în această perioadă este ajutorarea bolnavilor și a celor ce se află în diferite nevoi:

„Lucrarea noastră principală în această perioadă este să ajutăm mai mult pe cei bolnavi și mai ales pe bolnavii care sunt foarte săraci și singuri. Este multă suferință în popor. Aceste zile de hram la București ne-au arătat pe de o parte că evlavia poporului nostru este foarte mare, dar și suferința lui este foarte mare. Sunt foarte mulți oameni bolnavi, sunt foarte mulți oameni suferinzi”, a spus Întâistătătorul Bisericii ortodoxe Române, după cum informează Radio TRINITAS.

Un alt subiect abordat în cadrul ședinței Sfântului Sinod a fost îmbunătățirea învățământului teologic. *„Trebuie să pregătim mai bine studenții, mai ales din punct de vedere spiritual, duhovnicesc, deoarece se văd tendințele de secularizare foarte mari de scădere a vieții duhovnicești în unele școli și trebuie să ascultăm și ceea ce spun decanii Facultăților de Teologie care s-au întrunit la Mănăstirea Tismana în toamna aceasta și au făcut propuneri pentru înnoirea învățământului teologic universitar”, a spus Preafericitul Părinte Daniel.*

În cadrul ședinței Sfântului Sinod s-a decis proclamarea anului 2013 ca Anul omagial euharistic (a Sfintei Spovedanii și Sfintei Împărtășanii) și Anul comemorativ al Sfinților Împărați Constantin și Elena în Patriarhia Română. Tot în anul 2013 se va organiza *„Concursul național Dumitru Stăniloae-110 ani de la naștere, 20 de ani de la trecerea sa la cele veșnice.”*

În data de 28 Noiembrie a anului curent, la Palatul Patriarhiei, în sala „Europa Christiana”, a avut loc un moment festiv, cu prilejul sărbătoririi Sfântului Apostol Andrei. La acest eveniment a participat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Presfinții episcopi-vicari patriarhali Ciprian Câmpineanul și Varlaam Ploieșteanul, membrii Permanenței Consiliului Național Bisericesc, precum și numeroase oficialități de stat și locale.

Evenimentul a fost deschis de către Prefricitul Părinte Patriarh Daniel care a evidențiat importanța zilei de 30 Noiembrie ca sărbătoare pentru întreg poporul român de pretutindeni, după cum informează Radio Trinitas.

Preafericirea sa a precizat faptul că „O aniversare creștinească este în primul rând o aducere aminte sau o comemorare, plină de recunoștință, a iubirii milostive a lui Dumnezeu manifestată prin persoane și evenimente în care se împlinesc aspirațiile sfinte ale unui popor (...) Un moment de mare răsunet în cinstirea pe teritoriul României a Sfântului Apostol Andrei s-a petrecut în zilele de 12-19 octombrie 1996, când pământul României a fost binecuvântat cu cea dintâi revenire a Sfântului Apostol Andrei în România, la Iași și Galați, prin aducerea de la Patras (Grecia) a Cinstilui său cap. Un alt moment, plin de semnificație, a fost în anul 2011, în perioada 24 octombrie-1 noiembrie, când poporul român a fost binecuvântat, la București și în Transilvania, la Sibiu (29 octombrie) și Alba Iulia (30 octombrie), cu cea de a doua revenire a Cinstilui cap al Sfântului Apostol Andrei în România. Cu acest prilej, Apostolul poporului nostru a fost primit ca un <<dumnezeiesc folositor și izbăvitor din toate nevoile și păzitor>>, chemând poporul nostru la

întărirea credinței apostolice primite prin el, cu aproape două milenii în urmă. Semn al cinstirii aduse de poporul român Sfântului Apostol Andrei este și faptul că noua Catedrală a Mântuirii Neamului poartă și hramul Sfântul Apostol Andrei, Ocrotitorul României”.

Tot în cadrul acestui eveniment a fost lansat volumul „Sfântul Apostol Andrei Ocrotitorul României. Începătorul botezului în poporul român” apărut la Editura Basilica, potrivit Trinitas TV.

Mihai Cionca

Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Ep.Dr.Vasile Coman” din Oradea

Sursa: <http://www.basilica.ro>

HRAMUL CAPELEI MATERNITĂȚII ORADEA ZĂMISLIREA SFINTEI FECIOAREI MARIA

În ziua a-9-a, a lunii decembrie, se face pomenirea zămislirii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu de către Sfânta Ana.

„Domnul și Dumnezeul nostru, vrând să-Și gătească Luiși biserică însuflețită și casă sfântă pentru sălășluirea Lui, a trimis pe îngerul Său la dreptii Ioachim și Ana - căci din aceștia avea să se nască Maica Sa după trup - și a arătat mai dinainte că va zămisli cea stearpă și cea care nu avea copii, pentru ca să adeverească zămislirea Lui din Sfânta Fecioară. Astfel, Sfânta Fecioară Maria a fost zămislită din făgăduință, dar din unire și din sămânță bărbătească. Numai Domnul nostru Iisus Hristos a fost zămislit fără unire și fără sămânță bărbătească și S-a născut din Sfânta

Fecioară Maria mai presus de înțelegere, așa cum numai El știe; fiind Dumnezeu desăvârșit a luat trup desăvârșit, așa precum și la început a făcut și a plăsmuit firea omenească.”[1]

Cu ajutorul Lui Dumnezeu în anul 2005, luna August, în ziua a-21-a, într-o sfântă și binecuvântată zi de Duminică în cadrul slujbei vecerniei oficiată de către PS. Dr. Petroniu, înconjurat fiind de un sobor de preoți, cu binecuvântarea vrednicului și de sfântă pomenire PS. Dr. Ioan Mihălțan, s-a binecuvântat capela de la Maternitatea din Oradea, care îl are ca părinte liturghisitor pe PC. Pr. Florin Jurca.

Primul hram al capelei fiind Acoperământul Maici Domnului, iar după ce a fost intronizat ca episcop al Oradei PS. Dr. Sofroniu Drincec, acesta este cel ce a avut inițiativa de a da un alt hram acestui sfânt așezământ - Zămislirea Sfintei Fecioare Maria.

Sâmbătă seara în ajunul praznicului de la ora 18 s-a săvârșit Slujba Vecerniei unită cu Litia. În dimineața zilei praznicului de la ora 8.30 Slujba Utreniei, iar de la 10.00 Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie.

Sărbătoarea hramului s-a încheiat cu Taina Sfântului Maslu, oficiată de un sobor de preoți, urmat de un cuvânt de învățătură rostit de PC. Pr. Alin Pășcuță de la parohia Bunei-Vestiri din Sânmartin. Răspunsurile la Sfintele Slujbe au fost date de grupul studențesc *Nihil sine Deo* coordonator fiind PC. Prep. Univ. George Indreacan (din cadrul Facultati de Teologie Ortodoxă „Episcop

Dr. Vasile Coman” - Oradea) în armonii bizantine.

La inițiativa PC. Florin Jurca, a fost lansată o acțiune social-filantropică intitulată: *Bolnav am fost și M-ați cercetat* - având în vedere că anul 2012, a fost proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române *Anul Omagial al Sfântului Maslu și Îngrijirii Bolnavilor*. Această acțiune social-filantropică a dorit să salveze un copil în vârstă de 4 anișori, Victor Șandor, care suferă de stenoze pulmonare periferice multiple, care necesita o intervenție chirurgicală la un spital din Gernamia, spital condus de Dr. Eugen Sândică, doctor renumit în intervenții pe cord deschis.

PC. Pr. Florin Jurca și Florin Moțoc

Note:

[1] <http://www.calendar-ortodox.ro/luna/decembrie>

NATURA ȘI OMUL Ceaiul de iarnă

În timpul iernii, datorită temperaturilor reci, o cană de ceai fierbinte, aburindă, băută la gura sobei este cea mai indicată băutură. Un asemenea ceai, vă poate reda căldura corpului, la întoarcerea acasă.

Este necesar să vă acordați doar câteva minute pe zi, pentru a putea prepara o infuzie de plante. Iarna este necesar să alegeți acele plante care oferă încălzirea corpului împotriva frigului iernii.

Iată câteva modalități de a le alege plantele:

În primul rând, preparați ceaiul din plante culese chiar de dumneavoastră, din timpul verii și uscate la întuneric. Dacă acest lucru nu este posibil, încercați să

găsiți la magazinele de specialitate plante ambalate, care nu conțin cofeină.

Încercați să cumpărați plante care nu sunt gata ambalate în pliculețe, ci la vrac. Astfel, puteți să faceți infuzie de plante în orice combinație doriți.

Dacă doriți să combinați mai multe plante, este bine ca amestecul să conțină cantități mici din fiecare plantă inclusă în amestec.

Dintre plantele pe care le puteți consuma în timpul iernii, pot fi: frunze de zmeură, fenicul, afin, timian, majoran, flori de levănțică, ceai de munte, busuioc, maceșe, coji de portocală.

Pentru o mai bună savoare, adăugați multă miere și scortisoară.

<http://www.gradina.ro/ceaiul-de-iarna>

ANECDOTE

☺ Într-un restaurant:

-Mă interesează o adresă; vrei să-mi dai cartea de telefon?

-Carte de telefon nu avem, dar vă putem da condica de reclamații. În ea găsiți toate adresele locuitorilor din orașul nostru.

☺ Un pacient vine la medicul stomatolog să-și scoată o măsea, dar îl cuprinde frica. Doctorul îi oferă un păhărel de băutură, ca să prindă curaj, apoi încă unul și încă unul și, văzând că pacientul s-a liniștit, îl întreabă:

-Ei, cum stăm acum? Avem curaj?

-Ba bine că nu! răspunde pacientul. Să îndrăznească cineva să se apropie de măseaua mea!

☺ Un statistician a trebuit să stea singur, într-o sâmbătă, când soția avea niște treburi urgente, cu cei patru copii ai săi. La întoarcerea soției, a prezentat următoarea notă:

- „Uscat lacrimi: 11 ori. Legat șireturi la pantofi: 15 ori. Umflat baloane de 5 ori pentru fiecare copil. Durată medie a vieții

fiecărui balon: 10 secunde. Spus copiilor să nu traverseze strada: de 26 de ori. Nesupunere, la traversarea străzii: 26 de ori. Numarul de zâmbete când voi suporta iar această încercare: 0!”

☺ - Haide, Puiule, spune-i la revedere lui nenea. Ce se spune când pleacă un musafir?

- În sfârșit!

☺ În vin e puterea, în bere sanatatea. În coniac e distracția. . . iar în apă sunt microbi!

☺ - Ospătar, în localul vostru mă simt ca acasă.

- Vă place atât de mult la noi ?

- Da'de unde! Nici acolo și nici aici nu mă bagă nimeni în seamă.

☺ Potrivit statisticilor, 90 români din 100 sunt de acord cu politica guvernamentală, zece - o dezaprobă. Pe restul de 20 milioane nimeni nu i-a întrebat niciodată.

☺ Ultimul tip de salut atunci cind vorbesti la mobil: "Buna seara ție și ascultătorilor noștri"

☺ La un cabinet stomatologic particular, o doamnă din lumea bună:

- Cum? 300 Ron pentru extracția unei măsele? Doar pentru 5 minute de muncă?

- Dacă doriți, o extrag într-o oră !

☺ -Alcoolul ucide.

- Și ce? Apa te face nemuritor?

☺ Judecătorul către martor:

- Ai văzut că vecinul tău își bate soacra?

- Da, domnule judecator.

- Și de n-ai intervenit?

- Păi, să vedeți, la început am vrut să intervin, dar când am văzut că o poate bate singur....

☺ Părintele întreaba de un enoriaș:

- Te rogi înainte de a lua masa, fiul meu?

- Nu părinte, nevasta-mea gătește destul de bine!

Măria Dene

Grădium fericit
în
un praznic minunat!!!

Măria Dene

Măria Dene

ISSN 2285 – 0511